

UNIVERZITA KARLOVA
KATOLICKÁ TEOLOGICKÁ FAKULTA
Katedra systematické a pastorální teologie

Barbora Škáchová

**Vliv letního tábora Jump
na autentickou křesťanskou zkušenost
a osobní růst mladých lidí**

Diplomová práce

Vedoucí práce: ThLic. Ing. Stanislav Příbyl, Th.D.

Praha 2024

Prohlášení

1. Prohlašuji, že jsem předkládanou práci zpracovala samostatně a použila jen uvedené prameny a literaturu.
2. Prohlašuji, že práce nebyla využita k získání jiného titulu.
3. Souhlasím s tím, aby práce byla zpřístupněna pro studijní a výzkumné účely.

V Praze dne 6. 5. 2024

Barbora Škáchová

Bibliografická citace

Vliv letního tábora JUMP na autentickou křesťanskou zkušenost a osobní růst mladých lidí [rukopis]: diplomová práce / Barbora Škáchová; vedoucí práce: ThLic. Stanislav Příbyl, Th.D. -- Praha, 2024. -- 76 s.

Anotace

Tématem této diplomové práce je pastorece mladých lidí. Konkrétně se zabývá pastoračními metodami, které se používají na letních křesťanských táborech Jump. Tyto tábory se pravidelně konají už přes dvacet let a v průběhu času se jejich organizátoři snaží odpovídat na potřeby mladých, aby jim mohla být účinně zvěstována radostná zpráva, aby mladí mohli odpovědět, a ve svobodě následovat Ježíše Krista. Práce popisuje používané pastorační metody, srovnává je s učením církve. Zkoumá jejich kompatibilitu se současným magisteriem a přináší jejich teologickou reflexi. Dalším cílem je zkoumání, zda tyto tábory opravdu naplňují svoji vizi, zda pomáhají mladým prožít autentickou křesťanskou zkušenost, a zda jejich zkušenost z tábora přináší konkrétní duchovní a osobní růst. Pomocí longitudinálního výzkumu sleduje, které pastorační metody nejvíce oslovují mladé. Výzkum zároveň odhaluje, ve kterých oblastech mladí lidé zažívají na Jumpu růst a nakolik je tento růst pozorovatelný i v dlouhodobějším horizontu.

Klíčová slova

pastorece, mladí lidé, kérygma, katecheze, letní tábor, autentická křesťanská zkušenost

Abstract

The impact of JUMP Summer Camp on the authentic Christian experience and personal growth of young people

The topic of this thesis is the pastoral care of young people. Specifically, it looks at the pastoral methods used at Jump Christian Summer Camps. These camps have been held regularly for over twenty years, and over time the organizers have sought to respond to the needs of the youth so that the Good News can be effectively communicated to them, so that the youth can respond, and follow Jesus Christ in freedom. The work describes the pastoral methods used, comparing them with the teachings of the Church. It explores

their compatibility with contemporary magisterium and provides a theological reflection on them. It goes on to examine whether these camps are really fulfilling their vision, whether they are helping young people to have an authentic Christian experience, and whether their camp experience is bringing about concrete spiritual and personal growth. Through longitudinal research, it looks at which pastoral methods most appeal to young people. The research also reveals in which areas young people experience growth at JUMP and the extent to which this growth is observable in the longer term.

Keywords

pastoral care, young people, kerygma, catechesis, summer camp, authentic Christian experience

Počet znaků (včetně mezer): 124 808

Poděkování

Na tomto místě bych ráda poděkovala otci biskupovi Stanislavu Příbylovi za jeho trpělivost a veškerý čas, který věnoval vedení této práce, za jeho odbornou i lidskou pomoc a inspiraci. Děkuji také všem organizátorům táborů Jump a všem, kdo na těchto táborech slouží. Je mi velkou ctí být součástí této velké Jumpí rodiny. Veliký a srdečný dík patří mému manželovi Petrovi, bez jehož podpory a pomoci bych se neobešla. A největší dík patří našemu Bohu, který neustále a nádherně tvoří pro nás věci nové.

Obsah

Úvod	9
1. Uvedení do problematiky pastorační mládeže	10
1.1. Vymezení pojmů	10
1.2. Popis potřeb pastorační mladých na základě Christus vivit	14
1.3. Konkrétní použití výše zmíněných prvků pastorační na Jumpech	18
2. Tábory Jump	21
2.1. Historie táborů Jump	21
2.2. Popis organizace tábora	21
2.3. Cílová skupina – účastníci táborů	22
2.4. Aktéři pastorační na táborech Jump	23
2.5. Charakteristika použitých pastoračních metod	25
2.6. Další aktivity související s pastorační a jejich význam	40
3. Uvedení do metodologie	42
3.1. Cíle výzkumu	42
3.2. Metoda výzkumu	43
4. Zpracování dat dotazníků	44
4.1. Základní situační rozbor (dotazník A)	44
4.2. Odpovědi na výzkumné otázky	46
5. Shrnutí a diskuse	67
5.1. Hypotéza	67
5.2. Porovnání hypotézy s výsledky výzkumu	67
Závěr	70
Seznam použitých zkratk	74
Seznam literatury	75
Prameny	75
Sekundární literatura	76

Úvod

Doba, ve které žijeme, je darem. Jako církev jsme právě teď, a právě tady povolání být svědky nesmírné zachraňující Boží lásky. Má-li opravdu být radost a naděje i smutek a úzkost lidí dnešní doby zároveň radostí, nadějí, úzkostí a bolestí Kristových učedníků¹, není možné nezabývat se současnou situací mladé generace. Právě dnešní mladí v současné krizi identity, kterou procházejí, potřebují uslyšet slovo naděje, Slovo, které je zároveň Cestou, Pravdou a Životem.²

Nářků a beznadějných komentářů je mnoho. Proto si tato práce klade za cíl soustředit se na pozitivní už existující, osvědčené a probíhající pastorační metody, které by mohly být nabídkou řešení některých bolestí této doby.

Teoretická část práce chce vysvětlit a představit pastorační metody používané na letním křesťanském táboře Jump a jejich propojení a sounáležitost. Dále poukazuje na to, jak používané metody korespondují s magisteriem katolické církve, zda splňují aktuální kritéria pro evangelizaci a pastorační mladých.

Praktická část je postavena na longitudinálním výzkumu. Ráda bych za použití sociologických a psychologických výzkumných metod zkoumala, zda níže popsaná pastorační praxe křesťanských táborů Jump přináší pro mladé lidi autentickou zkušenost setkání s Bohem a zda tato zkušenost může být hybnou silou pro růst jejich osobnosti. Na podobný výzkum jsem nikde nenarazila, proto doufám, že bude přínosem pro hledání dalších cest, jak přinášet naději a radost tam, kde je smutek a úzkost.

Cílem této práce je tedy zjistit, zda zmíněné tábory mohou být pro mladé lidi místem, na kterém zakusí proměňující přítomnost Boha, zda tam autenticky prožijí zkušenost s živým Bohem, která jim následně pomáhá k osobnímu růstu. Práce by mohla přispět ke snahám pozitivních psychologických přístupů: objevit už existující dobra, soustředit se na ně a poučit se z nich pro další snahu a práci.

1 GS 1.

2 J 14,6.

I. Teoretická část

1. Uvedení do problematiky pastorační mládeže

1.1. Vymezení pojmů

1.1.1. Autentická křesťanská zkušenost

Podle slovníku spirituality³ je křesťanskou zkušeností míněno „*poznání, které člověk získal všemi druhy skutečností...*“⁴. Přesněji je možné křesťanskou zkušenost definovat jako vnitřní poznání působení Ducha svatého. Je potřeba zdůraznit, že je rozdíl mezi zkušeností a dojmem. Na rozdíl od dojmu lze u zkušenosti podle výše zmíněného slovníku spirituality vidět tři základní prvky:

a) vnější skutečnost – tedy objektivně existující vnější realita, která je odlišná od toho, kdo ji zakouší

b) vnímající podmět – zkušenost se objevuje v takové jedinečné podobě, jaká je vlastní tomu, kdo ji přijímá (podobně jako když se nalije tekutina do nějaké nádoby, přejímá tvar té nádoby). Protože je člověk bytost tělesná, zkušenost je ovlivněna jeho fyzickými možnostmi. Protože žijeme v čase, má konkrétní okamžik a konkrétní situace osoby souvislost s jednotlivými fragmenty zkušenosti. Plynutím času se jednotlivé drobnější zkušenosti hromadí a ovlivňují a postupně vytvářejí základní, ustavující zkušenosti.

c) interference – je jí míněn „dialog“ mezi vnější skutečností a vnímajícím podmětem. Tedy: vnější objekt ke mně promlouvá a oslovuje mne, a to tak silně, že cítím potřebu odpovědět, nezůstat jen u „dojmu“, ale dovolit vnější skutečnosti působit změnu na vnitřním podmětu.⁵

Takto by se dalo přemýšlet o každém druhu zkušenosti. U zkušenosti křesťanské je vnější skutečností myšlen samotný Bůh, který se vnímajícímu podmětu – věřícímu nebo hledajícímu člověku sebesděluje, z vlastní iniciativy, přímo, ale i prostřednictvím stvoření (předmětů, činností, jiných lidí).

3 FIORES, Stefano de. – GOFFI, Tullio. *Slovník spirituality*. Kostelní Vydří: Karmelitánské nakladatelství 1999. s.1225-1229. (SS)

4 Tamtéž s.1225.

5 Tamtéž s. 1226-1227.

Autenticita křesťanské zkušenosti

Abychom mohli o křesťanské zkušenosti říci, že je autentická, tedy hodnověrná, je potřeba rozlišovat, co je v této oblasti pravé a co falešné. Pro toto rozlišování navrhuje teolog V. Kohut čtyři základní kritéria: společný smysl, lidský rozum, následování Krista a ovoce Ducha svatého⁶.

- Společný smysl – není míněn společný smysl jednotlivého křesťana, ale souhrn společného smyslu osob a světa v určitém historickém okamžiku⁷. Jde o propojení a vzájemnou souvislost zkušeností jednotlivce a jeho okolí, o spojitost růstu, směřování a vhledu, která má kontinuitu a zacílení.

- Lidský rozum – člověk dostal rozum darem, a proto je důležité tento dar používat i při zkoumání duchovních zkušeností.

- Následování Krista – duchovní zkušenost je natolik autentická a křesťanská, nakolik je v souladu s evangeliem a vede k následování Ježíše, a to jak ve vertikálním smyslu růstu vztahu k Otci a postoje poslušnosti, tak v horizontálním růstu vztahu lásky k bližním. Je natolik autentická, nakolik pevně stojí na základním vyznání – Ježíš je Syn Boží a zároveň Syn člověka – tedy víře v pravé božství a pravé lidství spojené v osobě Ježíše, Vykupitele a Zachránce a zároveň bratra.

- Ovoce Ducha – pokud duchovní zkušenost přináší ovoce Ducha (lásku, radost, pokoj, trpělivost, laskavost, dobrotu, věrnost, tichost a sebeovládání)⁸ může být právem uznána za autentickou.

1.1.2. Pastorece

Slovem pastorece zde míním jakýkoli druh činnosti církve, která přináší komukoliv podíl na milosrdné lásce Ježíše Krista.⁹ Mnohdy je pastorecí míněna činnost kněze jako pastýře, je vnímána jako něco, co je spjato s udělováním svátostí, s „kostelním“ životem. V této diplomové práci chápu pastoreci podle pojetí doc. Aleše Opatrného:

„Všechno to, co člověku ukazuje Boží lásku (třeba křesťanem nevyslovenou), co ho vede k cíli, kterým je Bůh, co je tedy podílem nebo jakýmsi odleskem milosrdné lásky Boží,

6 KOHUT, Vojtěch. *Co je spirituální teologie*. Kostelní Vydří: Karmelitánské nakladatelství, 2007. s.18.

7 SS, s. 1228.

8 Ga 5,22.

9 JAN PAVEL II. *Pastores dabo vobis: posynodální apoštolská exhortace o výchově kněží v současných podmínkách z 25.3. 1992*. Český překlad Praha: Zvon 1993, s.111.

*projevené v Ježíši Kristu, může být chápáno v širším slova smyslu jako pastorační činnost.*¹⁰

Takováto pastorec vyžaduje vnímavost k potřebě doby a dané skupiny či jednotlivce, ke kterému směřuje. Zvažuje prostředky a způsoby a upravuje je tak, aby se ti, kterým je pastorec určena, mohli setkat s Boží přítomností a zatoužili Boha více poznat. Nejen kněží, ale i laikové tak mohou a mají pomáhat k tomu, aby v srdcích lidí více rostl život nabízený Kristem, aby se člověk stával stále více obrazem Boha a vrůstal do podoby Bohem pro něj připravené.¹¹

Pastorec v širším slova smyslu je mnohostranná péče vedoucí svěřeného k osobnímu růstu, sebezpřijetí, vymanění se z otroctví hříchu a zla, životnímu posunu na cestě ke křesťanské zralosti.

Pastorec v užším slova smyslu je konkrétní intervence či duchovní rozhovor jednorázový či opakovaný, poskytovaný v konkrétní životní situaci – např. krize víry, krize smyslu života, vztahové problémy, hledání osobního povolání apod. Tuto pastorační péči poskytují na Jumu především kmotři a členové týmu, přítomní kněží (zvláště pastorační péči poskytovanou skrze svátosti), ale i ostatní z řad personálu.

*„Každý, kdo pastorační činností v církvi slouží, může tak činit jen v celku církve, tedy v efektivní součinnosti s ostatními.”*¹²

1.1.3 Katecheze

Katecheze je činnost církve, jejímž cílem je „živé setkání s Pánem, který proměňuje život.“¹³ Podle Direktorია pro katechezi nejde jen o vyučování či přednášky, ale o jakoukoli činnost, která vyvolá touhu odpovědět, rozezná lidské srdce, aby zakusilo velikou Boží lásku a rozhodlo se konkrétně na ni odpovědět. Má působit růst víry a umožnit učedníkům stále hlubší poznání Boha a uspořádání vlastního života v poslušnosti Božímu hlasu – tedy dorůstání do plné křesťanské zralosti.¹⁴ Podstatným prvkem katecheze je kerygmatické hlásání – tedy důraz na radostnou zvěst evangelia. Radost ze spásy, nabídka nového života

10 OPATRŇY, Aleš. *Pastorální teologie pro laiky*. Červený Kostelec: Nakladatelství Pavel Mervart 2016, s. 14.

11 Tamtéž s.16.

12 Tamtéž, s.110.

13 PAPEŽSKÁ RADA PRO NOVOU EVANGELIZACI, *Direktorium pro katechezi*. Český překlad Praha: Karmelitánské nakladatelství ve společnosti KatMedia, s.r.o. 2022, s. 21.

14 Tamtéž s.15.

a nabízení podnětů k přemýšlení má mít přednost před moralizováním či odsouzením, vyvoláváním obav či strachu.

Úkoly katecheze:

- přivádět k poznání víry
- uvádět do slavení tajemství
- formovat život v Kristu
- učit modlitbě
- uvádět do života ve společenství¹⁵

1.1.4. Charisma

Charismata jsou specifické dary Ducha svatého darované jednotlivcům pro službu církvi.¹⁶ Nemůžeme je jednoduše ztotožnit s přirozeným nadáním člověka. Jsou darem, nikoli ovocem Ducha. To znamená, že jsou Bohem zdarma nabízená jednotlivcům ve prospěch společenství, nejsou výsledkem osobní svatosti toho kterého křesťana, ale naopak milostí Boží pro růst ve svatosti, pro růst vztahu s Bohem nejen té konkrétní osoby, ale celé církve. V konstituci *Lumen gentium* je církev vybízena: „*Tato charismata se mají přijímat vděčně a radostně, ať už jsou oslnivá či jen prostá, neboť jsou potřebám církve zvláště přiměřená a užitečná.*“¹⁷

Charismata probouzejí a zapalují víru. Nejsou výjimečností vedoucí k senzaci, ale jsou součástí našeho dědictví, dědictví Božích dětí, a mají vést k Ježíši jako jediné Cestě, Pravdě a plnému Životu. Jsou běžným jazykem nadpřirozena, kterým hovořil sám Ježíš. I když je naší kultuře tento jazyk cizí, neznamená to, že by měl být zapomenut a nepoužíván. Naopak, je to jazyk zřetelně hovořící o Božím království a jeho přítomnosti mezi námi.¹⁸

1.1.4 Táborový žargon

Vysvětlení specifických pojmů, zavedených na Jempu pro zjednodušení a „zlidštění“ komunikace. Některé budou později vysvětleny důkladněji, zde stručně pro srozumitelnost:

klan – skupina mladých

15 Tamtéž s. 75-80.

16 1 K 12,7.

17 LG 12.

18 STAYNE, Damián. *Pane, obnov své zázraky. Charismata včera a dnes.* Uhřetěpe: Pavel Nebojsa – Doron, 2022, s.23.

klaňák – ten, kdo je se mnou v klanu

kmotr – koordinátor skupinky mladých

reverend – kněz (může být zároveň kmotrem)

kůlna – odpolední tvořivá činnost

PTP – pomocný technický prapor – personál zajišťující základní potřeby všech zúčastněných

1.2. Popis potřeb pastorace mladých na základě *Christus vivit*

1.2.1. *Christus vivit*

Christus vivit je posynodální apoštolská exhortace vydaná papežem Františkem v březnu 2019. Je dopisem nejen mladým lidem, ale i celému Božímu lidu. Chce připomenout pravdy víry, synodální sounáležitost a povzbudit všechny k růstu ve svatosti a horlivosti v osobním povolání.¹⁹

Tato exhortace je inspirovaná synodou o mládeži, která proběhla v roce 2018. Dokument reaguje na podstatné otázky a vyzdvihuje zásadní témata, zároveň odkazuje na závěrečný dokument ze synody *Mladí lidé, víra a rozlišování povolání*²⁰, který shrnuje všechna témata a motivy na synodě řešené.

1.2.2. Výzvy *Christus vivit*

Papež začíná exhortaci dlouhým výčtem biblických veršů týkajících se mladých lidí, jejich tužeb, potřeb a hledání. Poukazuje na mládí Ježíše jako na dobu, kdy člověk Ježíš prožívá své dospívání uprostřed běžné společnosti jeho doby, uprostřed běžných vztahů a situací. Tady je základ potřeby pochopit, že i naše doba je „normální“, že není třeba ji jednostranně kriticky srovnávat s minulostí nebo jakkoli stigmatizovat, ale vidět ve světle evangelia podstatné rysy běžných situací mladých a jejich vztahů a pomoci mladým se zorientovat. I v těchto dnešních podmínkách máme nacházet Boží oslovení a pozvání k přijetí vlastního poslání uprostřed rodiny a společnosti, ve které jsme se narodili. Příklad Ježíše nás zve k přijetí a prohlubování vztahů k Otci, k pozemským rodičům, k vrstevníkům i k sobě samým, ve světle jeho života můžeme nacházet sílu a inspiraci

19 CHV 2.

20 *MLADÍ LIDÉ, VÍRA A ROZLIŠOVÁNÍ POVOLÁNÍ. závěrečný dokument synody o mládeži.* [9.4.2018] https://www.cirkev.cz/public/media/cp_news_archive/180409-pre-synoda-cz-opr.pdf.

pro řešení vlastních krizí a těžkostí.²¹ Příklad Ježíše má povzbudit církve, aby neustrnula na tom, „jak se věci dělaly dříve“, ale aby hledala nové cesty k porozumění znamením doby a nové způsoby, jak dnes účinně předávat evangelní radostnou zvěst.

„Potřebujeme projekty, které budou povzbuzovat, vést a přivádět k setkávání s druhými, k velkodušné službě a k misii.“²²

Papež František povzbuzuje církve a její členy, aby se nechávali stále znovu omladit, aby se nestávali „podivnými figurkami“, ale aby se zároveň nebáli být odlišní svými sny, touhami a způsobem života.²³ Proto je potřeba nacházet a otevírat nové prostory, kde bude znít hlas mladých, kde se bude podporovat naslouchání a vést dialog. Dnešní mladí lidé nepotřebují předem připravené laciné odpovědi a recepty, strnulá schémata²⁴, ale chápající, přijímající naslouchání a úctu²⁵, zvláště v otázkách identity a sexuality.²⁶

„...v těchto křížích mladých lidí je přítomen Ježíš, aby jim nabídl své přátelství, úlevu, uzdravující blízkost a církve chce být na této cestě k vnitřnímu uzdravení a pokoji srdce jeho nástrojem.“²⁷

1.2.3. Velká zvěst pro všechny mladé lidi

Ve čtvrté kapitole exhortace se papež obrací přímo k mladým základními prvky kérygmatu: Bůh je láska právě teď i pro tebe, Ježíš tě zachraňuje, chce tě skrze odpuštění a uzdravení přivést k plnosti té Lásky, jíž je Otec. Ježíš je živý, je tu pro tebe, a proto ti nabízí svého Ducha, aby tě naplnil životem, Ducha, který je pramenem nejkrásnějšího mládí.

Vyzdvihuje sílu přátelství s Kristem, poukazuje na důležitost růstu a zrání, odpovídání na prožívanou Boží blízkost, objevování bratrství ve společenství a nutnost vykročení ze sebe – tedy konkrétní povinnost budovat novou společnost na základě víry, šířit Boží království ve svém konkrétním okolí. Papež přímo vyzývá k svědectví: *„Proč bychom neměli mluvit o Ježíši, proč bychom neměli mluvit o tom, že On nám dává sílu k životu, že je krásné s ním rozprávět, že nám prospívá, když rozjímáme o jeho slovech?“²⁸*

21 CHV 29.

22 CHV 30.

23 CHV 36.

24 CHV 65.

25 CHV 67.

26 CHV 73–85.

27 CHV 8.

28 CHV 176.

1.2.4. Pastorační mládež musí být synodální

V současné době se často mluví o synodalitě jako o nutném způsobu života církve. Tímto termínem je míněn styl života církve, který bere vážně důležitost společného putování církve jako Božího lidu v tomto světě. Posláním církve není „usadit se“, ale být stále na cestě tímto světem a přinášet mu radostnou zvěst o plnosti života v Ježíši Kristu mocí Ducha svatého. Abychom mohli jít společně, potřebujeme vědět a přijmout, že bratské a sesterské žití bere v úvahu důstojnost a hodnotu jednoho každého, na jednoho každého pohlíží s úctou a vnímavostí pro jeho obdarování i limity.

Na této cestě jsou mladí lidé sami aktivními aktéry pastorační. Je třeba dát jim prostor a důvěru, pozvat je k spoluúčasti a pomoci jim použít důvtip, úsudek, znalosti a vnímavost.²⁹ Je potřeba vytvářet příležitosti, aby mladí mohli zakusit, že jsou na cestě s ostatními členy církve.

„...musí zvát mladé k událostem a podnikům, kde se jim dostane nejen vyučování, ale také jim bude dána příležitost ke sdílení života, slavení, zpívání, poslouchání konkrétních svědectví a setkání s živým Bohem ve společenství“³⁰

Činnosti pro mladé mají být koncipovány tak, aby byly přitažlivé a mladými vyhledávané a zároveň byly příležitostmi k růstu a objevení vlastního povolání a poslání. Zde papež zdůrazňuje velký význam kerygmatu v každém způsobu formace: bez pevného zakořenění v Kristově lásce a bez přijetí jeho ospravedlnění a vybavení Duchem svatým není možné vytvářet prostředí srdečného přijímání a zakoušení nezištné lásky a podpory.³¹

Důležitá je také nabídka spolupráce při vytváření domova, drobná gesta sounáležitosti a vytváření příležitostí zažít přátelství při pěstování hudby, při různých volnočasových aktivitách a sportu, při společném přemýšlení a modlitbě.³²

1.2.5. Doprovázení dospělými

V dalších kapitolách Christus vivit papež poukazuje na velikou potřebu člověka dnešní doby – na potřebu odhalení kořenů. Najít své místo v kulturním a společenském zmatku globalizace je velkou výzvou dneška. Papež vyzývá církev, aby se zasazovala o pomoc mladým při objevování podstatných rysů své identity, jako prostředek této

29 CHV 203.

30 CHV 204.

31 CHV 216.

32 CHV 218.

pomoci navrhuje doprovázení³³ mladých dospělými křesťany. Toto doprovázení musí respektovat svobodu mladých lidí a mělo by být propojené s podporou mladých v rodinách.

„Proto je nezbytné, aby pastorec mládeže a pastorec rodin byly přirozeně propojeny, aby působily koordinovaně a jako jeden celek, aby tak mohly vhodně doprovázet proces zrání povolání.“³⁴

Kromě rodiny a pastorec rodin propojené s pastorcí mládeže je velmi důležitá také úloha společenství. Společenství věřících, ať už farnost nebo jakékoli jiné uskupení křesťanů usilujících o doprovázení mládeže si má být vědomo své odpovědnosti za přijímání mladých lidí, jejich motivování, povzbuzování a podporování. Tato odpovědnost má být provázena pochopením, úctou a láskou. Je třeba dát si pozor na posuzování a nepřiměřené vyžadování dokonalosti, která neodpovídá jejich věku.³⁵

Papež hovoří také o nutnosti jiných způsobů, než jsou běžné pastorační programy farností a diecézí. Tuto formu nazývá „lidovou pastorcí mládeže“. Vysvětluje, že tento způsob pastorec má jiný styl i jinou metodu. Je pružnější, schopný rychleji reagovat na potřeby mladých. Je možné ji nabízet v neutrálních, pro mladé přirozených prostředích bez omezení nepružnými předpisy, kontrolami a jinými překážkami.

1.2.6. Charismatický rozměr pastorec mládeže

Společné putování (synodální rozměr církve) zahrnuje *„zúročení charismat, která Duch svatý skrze dynamiku spoluodpovědnosti daruje podle povolání a úlohy každého z členů církve. [...] Živeni tímto Duchem budeme moci rozvíjet participující, spoluodpovědnou církev, která bude schopna zúročit bohatství různosti, které ji utváří. Taková církev vděčně přijme také přínos laiků, tedy i mladých mužů a žen, osob zasvěceného života a rovněž skupin, sdružení a hnutí. Nikdo nesmí být odsunut nebo sám stát stranou.“³⁶*

Duch svatý v průběhu dějin rozdává množství charismat, tedy darů pro službu, která probouzejí církev a vedou ji hlouběji do poznání Otcovy lásky i do uskutečňování Božích plánů pro tento svět. Mnohá tato charismata se v minulosti týkala pastorec mládeže (Jan

33 CHV 185.

34 CHV 242.

35 CHV 243.

36 CHV 206.

Bosko, Filip Neri atd.) a ani dnešní době takovéto dary Ducha nechybějí. Papež v *Christus vivit* opakovaně upozorňuje, že je třeba nechat se vést Duchem svatým.³⁷

Proto je potřeba najít vhodný a odpovídající způsob vzdělávání dospělých křesťanů, zasvěcených osoby a laiků, mužů a žen, aby dokázali doprovázet mladé lidi. Zde papež zmiňuje důležité charisma, které se probouzí ve společenstvích, charisma naslouchání.³⁸

Toto Duchem vedené naslouchání a doprovázení má pomoci mladým při cestě objevování sebe sama, při osobnostním růstu a odhalování mnoha vlastností, sklonů, darů a charismat, které nejsou pro jednotlivce, ale pro druhé.³⁹ Takovéto objevení vlastního potenciálu má pomoci mladým vykročit s rozhodností a nadšením na cestu, na kterou je volá Pán a tím i v člověka žijícího naplno život, který přináší naději a světlo.

1.3. Konkrétní použití výše zmíněných prvků pastorace na Jumpech

1.3.1. Evangelium v centru katecheze – kérygma jako základ

Tento požadavek je plně respektován při katechezích a přednáškách, které jsou na Jumu mladým nabízeny. (Viz bližší popis konkrétních pastoračních prvků). Základem všech katechezí je kérygma – ona radostná zvěst o povolání každého z nás k pravé svobodě Božích dětí. Důraz na zásadní význam Kristova zjevení Otce a zdarma nabízené vykoupění pomáhá mladým zakusit Boží blízkost a vzbuzuje touhu odpovědět. Takto zaměřené katecheze pomáhají mladým porozumět důležitosti přijmout vztah nabízený Bohem. Usnadňují mladým učinit rozhodnutí žít dobrovolně a svobodně ve vztahu s Ním. Tak se posunuje pro mnohé dosud známá praxe „chození do kostela z povinnosti“ k nové realitě žítí vztahu s Bohem, kterou živí a obohacuje „chození do kostela“. Z pouhého „chození do kostela“ se tak stává setkání s Bohem i církví, po kterém mladí touží a které začnou vyhledávat.

1.3.2. Synodalita

Celý koncept letních táborů je svým způsobem postaven na prožívané synodalitě – na vědomí, že jeden bez druhého se na cestě do Božího království velice snadno ztratíme. Spolupráce kněží a laiků, mužů a žen žijících v rodinách i ve stavu zasvěcených či

37 CHV 231.

38 CHV 224.

39 CHV 286.

svobodných ve světě, mladých i starších je zde vidět na první pohled. Duch svatý zde ukazuje, že je možné vztahy na všech úrovních prožívat s úctou a vnímavostí a že skrze naslouchání a poslušnost vedení Ducha každý přináší své charisma a jím slouží k prospěchu celku. Vzájemné přijímání se je velmi obohacující a zároveň vede k úžasu nad širokou paletou obdarování různých „nenápadných a obyčejných“ bratří a sester a nad mocí Boží, která nabídnuté ryby a chleby proměňuje tak, že stačí pro všechny a ještě zbývá. Je opakovanou zkušeností, že nejen mládež, ale i dospělí, kteří přijíždějí mladým sloužit, odjíždějí obohaceni, sice unavení, ale nově oživeni ve vztahu k Bohu.

Jedním z nosných prvků táborů je podíl samotných mladých lidí na organizaci tábora. Mladí, kteří prožili dotek Boží blízkosti a rozhodli se pro cestu s Ním jsou oslovováni vedoucími a je jim nabízena formace, aby mohli být pro příští účastníky svědky a doprovázejícími na dalších Jumpech (viz 2.4. Aktéři pastorační, kmotři). Zhruba polovina nyní aktivních kmotrů je rekrutována z bývalých účastníků táborů. Takto je velmi konkrétně naplňována exhortace Christus vivit: mladí jsou sami aktivními účastníky pastorační, jsou schopni vést jiné mladé.⁴⁰

1.3.2. Flexibilita a různost oslovujících aktivit – „lidová pastorační mládeže“

Letní tábory jsou příležitostí pro vytvoření společenství mladých v prostředí nezatíženém zvykovými stereotypy. Právě nezatíženost prostředí usnadňuje vytváření bezpečí pro překonání zábran a bariér při sdílení se, ale i při osobním otevření se Bohu. Je zde příležitost k nabídnutí mnoha aktivit, které v běžném životě farnosti nemohou být nabízeny v takové míře a rozsahu. Proto je nezbytnou součástí Jumpu mimo modliteb, katechezí a sdílení i příležitost ke společenským, kulturním, sportovním i tvořivým aktivitám (viz 2.6. - Další aktivity související s pastorační a jejich význam). Pořadatelé se snaží vytvořit velmi širokou paletu nabídek, aby se každý mohl „najít“, aby mladí, kteří dnes velmi často tráví volný čas jednotvárně a pasivně, mohli zakusit radost z kreativity či pohybu nebo si zkusit různé činnosti, ke kterým se v běžném životě nedostanou. Tak Jump splňuje i následující výzvu Christus vivit:

„...musí zvát mladé k událostem a podnikům, kde se jim dostane nejen vyučování, ale také jim bude dána příležitost ke sdílení života, slavení, zpívání, poslouchání konkrétních svědectví a setkání s živým Bohem ve společenství“⁴¹

40 CHV 203, 219.

41 CHV 204.

1.3.3. Společenství, bezpečný prostor

Velký důraz je kladen na vytváření lidsky bezpečného prostředí bez odsuzování, škatulkování či vylučování. Všichni doprovázející mladí i dospělí aktéři jsou vybráni, poučeni a formováni tak, aby vytvářeli atmosféru pokoje, důvěry, ohleduplnosti a tolerance. Pro práci v klanech jsou nastavena pravidla a podmínky, které mohou pomoci k otevřenosti a sdílení a k zakoušení přijetí. Tato dispozice je celý rok vyprošována přimlucí a během konání tábora se mnozí modlí, aby nic zvenčí ani lidská slabost nenarušila konání Ducha svatého. Neznamená to, že by nikdy nedošlo k nedorozumění nebo složité výměně názorů, ale ochota nesoudit, odpouštět a hledat společné řešení vedoucí k hlavnímu cíli je znát a je základem pro spolupráci a vytváření zázemí pro službu i pro přijetí této služby.

1.3.4. Charismatický rozměr Jumpu

Velmi důležitý je v exhortaci mnohokrát opakovaný papežův důraz na ochotu naslouchat Duchu svatému a poslušnost k jeho vedení. Bez Ducha, jeho milosti a moci nemůžeme konat nic, už vůbec ne předávat radostnou zvěst o plnosti Života v Kristu. Duch svatý je hlavním aktérem pastorace. Věřím, že pohnutkou k založení, trvání a rozvíjení letních křesťanských táborů Jump bylo a je vanutí Ducha svatého, jeho touha oslovit mladé lidi specificky a jedinečně tak, jak každý potřebuje. Zakladatelé i jejich následovníci věnují velkou pozornost modlitbě a naslouchání Duchu svatému při reflexi i přípravě dalších ročníků. Modlitba a naslouchání předchází výběru témat katechezí i těch, kdo budou témata přednášet. V modlitbě je rozlišováno, jak rozdělit účastníky do skupin, koho pozvat do služby kmotrů a jak kmotrovské dvojice sestavit. Z naslouchání Duchu se rodí odpolední aktivity a samozřejmě všechny modlitební části Jumpu nesou znaky naslouchání Duchu svatému a používání jeho charismat: charismata chvály a jásohu (dar jazyků) při ranních modlitbách, prorocká a uzdravující charismata při večerních tematických modlitebních blocích, přimluvná charismata při doprovázení a přimluvné modlitbě.

Celá atmosféra radosti, pokoje, blízkosti a jednoty navzdory občasným nedorozuměním nebo naražením na lidské limity zapojených lidí, je zřetelným a zřejmým darem Ducha svatého.

2. Táboory Jump

2.1. Historie táborů Jump

Kolem roku 2000 se propojila Kateřina Lachmanová, která v té době studovala v Římě, s Vojtěchem Kodetem, převorem karmelitánů v Kostelním Vydří, s Magdalenou Skálovou, která tehdy pracovala v diecézním centru pro mládež v Plzni, s Michaelem Špilarem, který byl spirituálem ve Svatojánské koleji, a s Jaroslavem Pixou z diecézního centra pro mládež v Českých Budějovicích. Všem těmto lidem ležely na srdci potřeby mladých lidí a vnímali, že u nás chybí nějaká evangelizačně formační příležitost pro mladé. Toužili nabídnout mladým alternativu letních táborů více duchovně a formačně zaměřených, než byly farní nebo skautské tábory. Podle slov Kateřiny Lachmanové chtěli vytvořit bezpečné prostředí pro sdílení víry, které nemělo nahradit farní pastorační mladých, ale přinést do ní nový impuls.

Přizvali další nadšence a v létě roku 2001 uspořádali první ročník tábora Jump tehdy pro mladé od 12 do 20 let. První ročník proběhl v klášteře v Teplé s ubytováním v kempu cca dva kilometry od kláštera. Podmínky tam nebyly úplně vyhovující. Na pozvání otce Vojtěcha Kodeta se další ročníky konaly v Kostelním Vydří. Díky veliké vstřícnosti a velkorysosti bratří karmelitánů se tak Kostelní Vydří stává už více než 20 let každoročně na 14 dní v létě dočasným domovem mnoha mladých a srdcem i duší celého Jumpího podnikání.

Postupem času se z jednoho týdne staly dva, pozměnila se věková hranice účastníků a účastníci byli na základě zkušeností rozdělení podle věku, aby mohl být program cílenější a mohl lépe reagovat na konkrétní specifické potřeby účastníků.

Poptávka po těchto táborech se během prvních let neustále zvyšovala, a tak někteří z přizvaných spolupracovníků začali organizovat tábory podobného typu, dodnes stále běží například Enter, Runway, Dolany camp a další.

2.2. Popis organizace tábora

Letní tábor Jump se koná v Kostelním Vydří na pozemku bratří karmelitánů. Je to prostředí inspirativní svojí duchovní atmosférou, příjemné a zároveň poskytující jistou odloučenost od běžného prostředí, ve kterém se mladí běžně pohybují. Celkové nastavení programu má nabídnout jistotu formou řádu (tedy opakování se stejných aktivit ve stejný čas. Pro narušení možného stereotypu však každý den nabízí drobnou změnu (níže v textu

zvýrazněna), která přinese oživení a umožňuje účastníkům zůstat v atmosféře očekávání něčeho nového.

Časové uspořádání:

Jeden běh tábora trvá týden, každoročně se konají dva běhy:

ML pro účastníky 15-18 let

XL pro účastníky 18-25 let

1. den – příjezd, ubytování, (ve stanech na louce kláštera), rozřazení do klanů, seznámení v klanech

2. den – dobrovolná mše svatá, snídaně, dopolední duchovní blok, oběd, **odpolední výlet**, večeře, večerní modlitba, Jumpí zprávy a večerníček

3. den – dobrovolná mše svatá, snídaně, dopolední duchovní blok, oběd, dobrovolná katecheze, odpolední kreativní a sportovní program (kúlny), **Klání klanů**, večeře, večerní modlitba, Jumpí zprávy a večerníček

4. den – dobrovolná mše svatá, snídaně, dopolední duchovní blok, oběd, dobrovolná katecheze, odpolední kreativní a sportovní program (kúlny), večeře, **divadlo**, Jumpí zprávy a večerníček, večerní modlitba

5. den – snídaně, dopolední duchovní blok, oběd, **velká sportovně soutěžní celotáborová hra Jumpcross**, večeře, **večerní mše svatá pro všechny**, Jumpí zprávy a večerníček

6. den – dobrovolná mše svatá, snídaně, dopolední duchovní blok, oběd, dobrovolná katecheze, odpolední kreativní a sportovní program (kúlny), **poslední večeře v klanech**, večerní modlitba, Jumpí zprávy a večerníček

7. den – společná mše svatá, odjezd

2.3. Cílová skupina – účastníci táborů

Na každém běhu se počítá s účastí 140 mladých, zařazených do 14 tzv. klanů – tedy trvalých malých skupin. Složení jednotlivých klanů je týmem pečlivě zvažováno v modlitbě. V posledních letech vychází, že v každém klanu je 6 dívek a 4 chlapci odpovídajícího věku. Dbá se na to, aby každý účastník mohl ve svém klanu být svobodný a prožívat bezpečí a mít možnost se otevřít před ostatními. (Z tohoto důvodu sourozenci bývají každý v jiném klanu apod.).

2.4. Aktéři pastorage na táborech Jump

Hlavním a zásadním aktérem pastorage na Jumpu je Duch svatý.

2.4.1 Vedoucí tým

Vedoucí tým je tvořen zakladateli Jumpu a postupně doplňován a obměňován podle aktuální potřeby. V současné době je v týmu 6 žen a 8 mužů, z toho 3 reverendi a 5 manželských párů.

Vedoucí tým se schází v průběhu roku, probírá zpětné vazby z minulého běhu, hledá, jak odpovědět na konkrétní potřeby účastníků i spolupracovníků, promýšlí program a za celou akci se celý rok modlí. Každý člen týmu má zodpovědnost za některou oblast (přihlašování a komunikace s účastníky, starost o kmotry, příprava programu a péče o přednášející, technické zabezpečení, ekonomické zabezpečení, koordinace a příprava kůlen a doprovodných aktivit atd.). Někteří členové týmu jsou zároveň zakladateli této akce. Jejich role je velmi důležitá – jsou zodpovědní za naplňování vize celé akce a zároveň za otevřenost a naslouchání a pružnost při přijímání nových prvků a směřování potřebných právě v konkrétním čase. Zároveň jsou během konkrétní akce k dispozici k pastoračním rozhovorům a případné intervenci pro účastníky i ostatní „personál“ Jumpu.

2.4.2. Kmotři

Každý klan má své 2 (někdy 3) kmotry. Jsou to osoby pokud možno věkově blízké účastníkům (o věkovou blízkost je usilováno především u prvního týdne s mladšími účastníky), lidé osvědčení a ve víře rostoucí. Mají být účastníkům svědky víry a Boží lásky a zároveň doprovázejícími. Tito kmotři mohou být reverendi, řeholníci či řeholnice, manželé i svobodní muži a ženy. Právě oni jsou pro účastníky akce těmi, kdo vykonávají přímou pastoreci v užším slova smyslu. Vybírají konkrétní aktivity pro činnost klanu, koordinují sdílení svěřených klaňáků, jsou připraveni naslouchat, odpovídat na potřeby mladých a nesou je svojí přímluvnou modlitbou. Jejich role je velmi zásadní. Nemají být učители nebo vedoucími, ale doprovázejícími, těmi, kdo jdou spolu s mladými, jsou ochotni se dělit i učit od jim svěřených bratří a sester.

O těchto celkem cca 60 mladých lidí (nejméně 28 kmotrů pro každý běh Jumpu) se starají členové týmu, v průběhu roku organizují formační víkendové setkání kmotrů.

V průběhu samotného tábora se kmotři se svými doprovázejícími setkávají každé poledne a večer, aby reflektovali, jak se klan vyvíjí, připravili se na další den, případně řešili konkrétní potřeby své i účastníků. Vedoucí tým, zvláště jeho členové odpovídající za kmotry, jsou tak přímými doprovázejícími pro kmotry, naslouchají jim, pomáhají a vedou je radou i modlitbou. Podle Martiny Černé z hlavního týmu, která se spolu s Liborem Širůčkem o kmotry a jejich potřeby, formaci i růst stará, se v posledních letech se z kmotrů stává stále více klan – společenství lidí, kteří se respektují, mají rádi a podpírají nejen v létě, ale i během roku.

2.4.3. Přednášející

Mezi přednášející patří reverendi, laici, muži i ženy, mladí i staří. Jsou osloveni týmem na základě témat a charismat, kterými disponují. Jsou k dispozici kmotrům s pomocí, jak dané téma uchopit prakticky pro potřeby účastníků. Je velmi inspirativní, že se při hlásání slova mohou vystřídat různí bratři a sestry - „barevnost“ přednášek zajistí, že se zvětšuje šance být osloven. Každému vyhovují jiné způsoby hlásání, někdo potřebuje více strukturovaný výklad, někdo poetická přirovnání, někdo příběhy atd. a s různými přednášejícími roste pravděpodobnost, že každý dostane to, co potřebuje.

2.4.4. Kapela

Kapela je velmi specifické těleso hudebně nadaných mladých, které se v průběhu času obměňuje. Ti, kdo patří ke kapele jsou pečlivě vybíráni a také procházejí formací. Jejich kompetence a schopnosti v oblasti hudby nejsou tím prvním a směrodatným. Nejdůležitější je jejich vnitřní nastavení a schopnost modlit se hudbou a do Boží přítomnosti a dialogu s Bohem ostatní hudbou uvádět. I oni mívají společný čas příprav, který se netýká jen výběru a společného technického zvládnutí písní. Pro každého člena kapely i společné fungování a službu na Jumu je důležitý osobní vztah s Bohem, otevřenost Duchu svatému a ochota sloužit charismatem chvály. Kapela prožívá Jumu jako specifický klan, i oni se kromě služby účastní na přednáškách a sdílejí se a modlí za sebe navzájem.

2.4.5. Kůlnáci

Kůlnáci je označení velmi různorodé skupiny dobrovolníků, kteří jsou ochotni se podělit o své talenty, obdarování a sloužit svými charismaty. Pro účastníky připravují odpolední kreativní program. Modlí se za mladé, jsou připraveni k jakékoli pomoci,

doprovázení a přímluvě. Pro jeden běh tábora jich bývá cca 20, ne všichni zůstávají celou dobu na místě, někteří přijedou jen na odpoledne, kdy mají svoji kůlnu. Pro představu uvádím nabídku odpoledních kůlen posledního běhu:

- sportovní kůlny: tenis, basket, slackline, relaxační cvičení, street dance, střelba z luku a vzduchovky
- kreativní kůlny: výroba barefood obuvi, výroba ikon, šití, keramické mozaiky, vyřezávání, pletení houpacích sítí, foto tisk na látku, písničkářská (tvorba vlastní písně), gospelová
- vzdělávací: modlitební, přežití v drsné přírodě, mediální, finanční gramotnosti

2.4.6. PTP

Velmi důležitá skupina „neviditelných“ dobrovolníků, kteří se starají o ekonomické zázemí, technické záležitosti okolo přípravy a vydávání jídla atd. Je to pěti až osmičlenný tým, který je v permanentní pohotovosti připravený sloužit. Tito lidé se nestarají jen o žaludek a naplnění jiných tělesných potřeb. Jsou to lidé vnímaví na potřeby a díky jejich připravenosti sloužit, vidět a vykonat, naslouchat a poslechnout je Jump bezpečným prostředím pro setkání s Bohem. Mnohdy se mnozí z nich stávají těmi, kdo poskytují přímou pastorační péči v užším slova smyslu – naslouchají, svědčí o tom, jak Bůh koná v jejich životě, věnují čas a modlitbu potřebným z týmu, kmotrů i účastníkům. V posledních letech i kůlníci a PTP tvoří vlastní klan a pod vedením svých kmotrů se mohou sdílet o tématech zmíněných v katechezích, přimlouvav se za sebe a často se navzájem nesou v modlitbě celý rok.

2.5. Charakteristika použitých pastoračních metod

2.5.1. Dopolodní duchovní blok

je každý den se opakující blok aktivit, který vede k vytvoření jistého řádu, známé rutiny a navozuje postupně pocit zdomácnění, otevřenosti, důvěry a vzájemné blízkosti.

1) *Eucharistie*

Každý den na Jumpu začíná dobrovolnou mší svatou. Toto liturgické slavení velikonočních tajemství⁴² nemůžeme nazvat pastorační metodou, přesto se na tomto místě

42 KKC 1163.

o eucharistii zmiňují, protože je vrcholem a zdrojem života církve⁴³, při ní shromáždění Božího lidu odpovídá na pozvání svého Krále a zároveň Otce a přichází na hostinu lásky. Nevyčerpatelné bohatství této svátosti, které je možné vnímat už jen v různých názvech⁴⁴: Eucharistie, Večeře Páně, Lámání chleba, Eucharistické shromáždění, Nejsvětější oběť, Svatá a božská liturgie, Přijímání (communio), Mše svatá (missio).

Jestliže je toto shromáždění a liturgické slavení nejen vrcholem, ale i pramenem života církve, i všechny pastorační aktivity mají svůj zdroj a završení v tomto slavení. Ve mši se ukazuje dialogický rozměr křesťanského způsobu života – lid se shromažďuje v reakci na Boží pozvání, reaguje vyznáním, že potřebuje očištění a následnou chválou, naslouchá svatým Písmům, na které reaguje vyznáním víry a prosebnými a přímluvnými modlitbami. A pak je člověk zván vstoupit do tajemství lásky – do obětování, díkůčinění, vzývání Ducha svatého a posléze do proměňování a přijímání, které člověka v jeho konkrétní situaci uschopňuje k vykročení do jeho vlastního poslání.

Dobrovolnost denní účasti na mši svaté je cílená. Všichni účastníci ale mají možnost být účastni slavnostní eucharistie čtvrtý večer tábora, poté, co jinými způsoby byli připravováni na možnost prožít tuto Hostinu lásky hlouběji a nově.

2) Modlitba chval

a) Co je to modlitba chval

Podle Katechismu katolické církve je chvála „*způsob modlitby, která bezprostředněji uznává, že Bůh je Bohem. Opěvuje ho pro něho samého, oslavuje ho, protože ON JE, bez ohledu na to, co koná.*“⁴⁵

Člověk, který zakusil Boží lásku a odpuštění a přijal pozvání vstupovat se svým Tvůrcem do vztahu hluboké blízkosti potřebuje vyjádřit svůj postoj k Němu. Chvála je vyjádřením poznání a touhy, radosti ze spásy a svobody. V Písmu nacházíme mnohá povzbuzení k přijetí povolání vstoupit do životního způsobu Božího království – života, jehož smyslem je oslavovat Boha.

„Není nic bibličtějšího než modlitba chvály a díkůvdání. Tato modlitba je plodem prožívání ryzí víry. To znamená, že se člověk k Bohu neobrací pro to, co by mu mohl dát,

43 LG 11.

44 KKC 1328–1332.

ale pro to, čím je. Je výrazem nezištné lásky..., která pomáhá objevovat pravou Boží tvář.“⁴⁶

Starý Zákon ukazuje velké bohatství modlitby chval zvláště v žalmech, ale i při mnoha různých příležitostech, vypravujících o velkých činech Božích a k připomínání těchto činů skrze chválu jsou Izraeliti ustavičně vybízeni.⁴⁷

V Novém zákoně nacházíme svědectví o tom, že první křesťané vzdávali chválu skrze Ducha svatého⁴⁸. Chválili Boha nejen prostřednictvím starozákonních žalmů, které církev začala brzy chápat v christologickém smyslu, ale také vlastními hymny a chvalozpěvy: „...a s vděčností v srdci oslavujte Boha žalmy, chválami a zpěvem, jak vám dává Duch“⁴⁹.

Nejstaršími novozákonními zpěvy jsou christologické hymny⁵⁰. V evangeliu podle Lukáše najdeme několik známých chvalozpěvů, které církev převzala do své denní modlitby.⁵¹

Dalším novozákonním typem chval jsou duchovní písně.⁵²

Výraz "duchovní písně" je možné podle P. Šmída přeložit: „písně, jak je vnuká Duch". Jedná se snad o charismatické improvizace, jak o tom svědčí některé texty 1. listu Korint'anům.⁵³

V každém dalším období církevních dějin můžeme najít pro tu či onu dobu specifický způsob chvály. Jen namátkou můžeme zmínit mnišskou praxi zpěvu a recitace žalmů, gregoriánský chorál, chvalozpěvy na stvoření sv. Františka z Asii nebo barokní umělecká díla k oslavě Stvořitele.

Tak, jako se vyvíjí lidská společnost, a její kulturní návyky, mění se i způsob vyjadřování úcty a chvály směrem k Bohu. Zcela jiný byl starozákonní způsob uctívání pomocí šófaru, bubínků a mnohostrunných citer než mnišský gregoriánský chorál, nelze srovnávat probuzenecké písně 19. století a Bachova varhanní oratoria. A přes mnohost a různorodost vyjádření šlo vždy o totéž: vzdát poctu, dobrořečit, vstoupit do Boží blízkosti prostřednictvím chvály a naplnit čas uctíváním Toho, který je hoden veškeré chvály.

46 SS, s. 330.

47 Ex 15.

48 Sk 2,47; 10,46.

49 Ko 3,16.

50 např. F 2,6-11; Ko 1,15-20; 1 Tim 3,16.

51 Magnificat L 1,46- 55; Zachariášovo kantikum L 1,68-79; Simeonův chvalozpěv L 2,29-32.

52 Ef 5,19; Ko 3,16.

53 Srov. ŠMÍD Pavel: *K čemu je Bohu naše chvála?*, <http://www.cho.cz/clanky/K-cemu-je-Bohu-nase-chvala.html>, (29.10.2008).

I dnešní církev je zvána nenechat se rychlostí doby a tlakem na výkon okrást o krásu a sílu času s Bohem, času chvály. Papež František řekl: *Chvála umocňuje radost. Chvála je jako schodiště: umožňuje srdci stoupat vzhůru. Chvála pozvedá ducha a překonává pokušení sklíčenosti. Všimli jste si, že nudní lidé, kteří žijí pomluvami, nejsou schopni chválit? Zeptejte se tedy sami sebe: Jsem schopen chvály? Jak dobré je chválit Boha (a také druhé lidi) každý den! Jak dobré je žít ve vděčnosti a žehnání namísto lítosti a stížností, vzhlížet vzhůru namísto trucování! Jsou lidé, kteří si stěžují každý den. Ale podívejte se, že Bůh vám je nablízku, dívejte se na to, že vás stvořil, dívejte se na věci, které vám dal. Chvalte, chvalte! To je duchovní zdraví.*⁵⁴

Pro mnohé mladé lidi není dnes přitažlivá varhanní hudba a nerozumí jí. Ale rytmické písně s kytarovým doprovodem, písně, které vytryskly z hluboké modlitby díky inspiraci Duchem svatým, písně často založené na opakování Božího slova mohou pomoci mnohým vstoupit do Boží přítomnosti. Modlitba chval není koncertem, diskotékou ani předváděním se. Písně mívají často jednoduchý nápěv a krátké texty, které je snadné přijmout, a ke kterým je jednoduché se připojit. Prostřednictvím těchto nápěvů a jejich společného zpěvu je možné zakusit propojení, sounáležitost a společnou radost a vděčnost z Toho, který nám dává život. Další hodnotou, kterou přináší modlitba chval, je možnost být sám sebou, vstoupit do jednoty vlastního těla a duše, ve svobodě vyjádřit stav svého nitra také postojem těla, pohybem, otevřenou náručí. Pro mnohé mladé lidi vychovávané v tradičním prostředí, kde bylo nepřijatelné se zavrtět či pohnout, je velmi objevené poznání, že Boha lze chválit celou bytostí, svobodně, beze strachu.

Bůh nikdy nepotřeboval a nepotřebuje naše nepatrné uctívání. Ono nás však zbavuje naší pýchy a egocentrismu a Bůh po něm touží, protože pravé uctívání je vyjádřením lásky a radosti z Dárce vši milosti.⁵⁵

Všichni jsme stvořeni, abychom se stali chválou Jeho slávy.⁵⁶ A každá chvála, do které vstoupíme s touhou být Bohu blíž, nás uvádí do životního stylu chvály, a tedy nás proměňuje, abychom se stali chválou jeho slávy.

„Boží chvála tedy není nějakým luxusem nebo duchovní vytríbeností, kterou je lépe přenechat světcům a mnichům, ale je smyslem našeho života. Když pronášíme Boží chvály, není to promarněný čas, ani čas jako každý jiný, a už vůbec ne „vsuvka“ mezi

54 FRANTIŠEK. Promluva před polední modlitbou 15.8.2023. Citováno podle: Chvála je jako schodiště., *Effatha* 2023, č.3, s. 2.

55 Srov. ŠMÍD Pavel: *K čemu je Bohu naše chvála?*.

56 Ef 1,5–6.

konkrétnějšími a přínosnějšími aktivitami. Je to naopak velmi významný čas a „páteř“ veškerého ostatního času. V něm se naplňuje naše poslání, v něm se uskutečňujeme, protože naší podstatou je být živou slávou Boží. Ve chvále už předjímáme naši eschatologickou existenci. Kolem Božího trůnu a Beránka se jenom zpívá a chválí: Sláva, moc a čest! (srov. Zj 4,11). Nejde o nějaké odcizení, sociální odtazitosť nebo ztrátu času, ale spíše o růst k našemu skutečnému povolání, kterému se na věčnosti budeme věnovat stále.“⁵⁷

b) Modlitba chval na Jumpu

První částí každodenního dopoledního bloku je půl hodina ranní modlitby chval. Chvála Boha je naše lidské poslání a náš cíl. Přesto jen málo katolických věřících tráví tímto způsobem modlitby větší časové úseky. Přitom modlitbou chval můžeme vstupovat do Boží přítomnosti, poznávat a zakoušet jeho blízkost a také jeho uzdravující dotek. Modlitbou chval provází každý den mladé Jumpí kapela (viz výše). V průběhu týdne se účastníci učí vstupovat do tohoto způsobu modlitby, objevují růst svobody k vyjádření vlastního vnitřního rozpoložení postojem a pohybem, učí se naslouchat a nechat rezonovat slovo žalmů či harmonii hudby ve svých srdcích a myslích. Prostřednictvím písní, které vznikaly jako modlitba a vyjádření autora vztahu k Bohu, písní, které svým stylem jsou pro mladé oslovující a přijatelné, jsou mladí disponováni k odpovědi na Boží pozvání a aktivnímu vstupu do Boží přítomnosti.

3) Přednáška

a) Katecheze – vyučování

Podle katechismu katolické církve je pojmem katecheze označováno veškeré úsilí, které církev věnuje k získávání dalších učedníků a k přivádění lidí k víře, že Ježíš je Boží Syn. Katecheze má také sloužit k výchově a učení, k budování Kristova mystického těla.⁵⁸ Cílem katecheze je tedy uvést do společenství s Ježíšem Kristem, který nás může v Duchu svatém vést k poznání Otcovy lásky a dát nám podíl na životě Trojice.⁵⁹

Hlavním dorozumívacím prostředkem lidské komunikace je slovo, řeč. Proto i podstatnou část katecheze tvoří vyučování, přednášky, kázání – tedy slovem předávané

57 CANTALAMESSA, Raniero. *Slovo a život*. Kostelní Vydří: Karmelitánské nakladatelství, 2011. s. 125.

58 KKC 4.

59 KKC 426.

svědectví o Ježíši, o tom, který je sám Slovem, přijímajícím naše lidské tělo⁶⁰, aby byl pro nás snáze viditelný, přijatelný, ve vsí své přesažnosti aspoň částečně uchopitelný. Samo Slovo tedy touží se sdělovat a konat, tvořit nové věci v lidských srdcích. Toto Slovo se ale nikdy nevlamuje, nepřekračuje dar svobodné volby, čeká na pozvání. Aby mohlo být pozvání vstoupit uděleno, je třeba vzbudit zájem, touhu. Proto jsou ti, kteří jej přijali, posláni: „*Jděte do celého světa a hlásejte evangelium!*“⁶¹

Svatý Pavel vyzývá Timoteje: „*Hlásej slovo*“⁶² a také nás ujišťuje, že víra je z hlásání⁶³. Toto hlásání a vyučování tedy musí být pevně postaveno na biblickém základě. „*Ve slově Písma nachází zdravou výživu a svatou svěžest také služba slova, totiž pastýřské kázání, katecheze a všechna křesťanská výuka...*“⁶⁴

Středem a podstatou katecheze je tedy kérygma, evangelní zvěst. Proto má vyučování nést evangelní důrazy: „*...má hovořit spíš o Boží lásce než o morálních a náboženských závazcích, nevnucovat pravdu a apelovat na svobodu, vyznačovat se radostí, nabídkou podnětů, vitalitou a harmonickou celistvostí...*“⁶⁵

Aby tato zvěst mohla být pochopena a přijata, aby mohla začít rezonovat v srdcích posluchačů a vyvolat touhu po naplnění a uskutečnění slyšeného Slova v osobním životě posluchače, je třeba, aby byla posluchači srozumitelná. Některé výrazy a pojmy, které je církev zvyklá používat, dnes nenesou stejný význam jako v minulosti. Pro mladé lidi jsou některá slova nebo i obrazy a symboly nesrozumitelné, neoslovující, cizí. Je potřeba hledat nové způsoby. „*Pamatujme, že vyjádření pravdy může mít mnoho podob. A obnova vyjadřovacích forem je při předávání neměnného významu evangelijního poselství dnešnímu člověku nezbytná.*“⁶⁶

Pro přijetí evangelia je velmi důležité, aby ti, kdo zvěst slyší, mohli vnímat nejen slova nauky, ale také to, co tato nauka koná v životě lidí. Podstatnou součástí katecheze, vyučování, musí být svědectví života. Některé méně srozumitelné aspekty víry se stávají jasnější, když jsou představeny na konkrétních událostech konkrétního člověka. Svědectví o tom, jak osobně prožívá vztah s Bohem konkrétní přednášející, svědectví o proměňující moci Boží lásky v konkrétních událostech života má veliký vliv na odezvu hlásaného u posluchačů. Ježíšovi učedníci byli všichni zároveň svědky velikých Božích

60 J 1,1.

61 Mk 16,15.

62 2 Tm 4,2.

63 Řím 10,9–18.

64 DV 24.

65 Direktorium 59.

66 EG 41.

spásných činů. Svědky se učedníci stali, když přijali Ducha svatého. Do té doby byli bázliví, ustrašení, malověrní, ačkoli se setkali se zmrtvýchvstalým Kristem. Proto i při vyučování je důležité nechat se vést Duchem Božím, naslouchat jeho podnětům, dovolit mu interpretovat slovo Písma pro konkrétní posluchače novou formou, novými výrazy a prostředky.

V apoštolské exhortaci *Evangelii gaudium* hovoří papež František o nutnosti poctivé přípravy na kázání.⁶⁷ Jako první uvádí prosbu k Duchu svatému a otevřenost pro jeho vedení, poté obrácení veškeré pozornosti k Písmu s úctou k pravdě. Toto slovo má především pronikat a přetvářet samotného kazatele, protože když „...*ústa mluví, čím srdce přetéká...*“⁶⁸ přetékající Slovo – voda živá – může hasit žízeň těch, kdo poslouchají, a tak se i v jejich nitru stávat pramenem vyvěrajícím do života věčného.⁶⁹

Další významnou roli při přípravě vyučování hraje naslouchání lidem. Papež ve zmíněné exhortaci zdůrazňuje, že kazatel potřebuje znát aktuální potřeby posluchačů, jejich situaci, realie jejich života, a právě do těchto prožívaných záležitostí nasměrovat konkrétní poselství evangelia. „*Jde o to propojit poselství biblického textu s lidskou situací, s tím, co lidé prožívají, se zkušeností, která potřebuje světlo Slova.*“⁷⁰

Pro kazatele tedy má být příprava na vyučování evangelním rozlišováním, rozpoznáním, jaká Boží výzva zní v konkrétní situaci pro konkrétního člověka.

Pro dobré hlásání je také třeba hledat vhodný pedagogický způsob podání.

b) Přednáška na Jumpu

Modlitba chval připravuje účastníky na vyučování. Katecheze trvá 30-40 minut a její téma je pečlivě vybíráno týmem v modlitbě. Katecheze jsou založeny na Písmu svatém, navazují na sebe, sledují jasně pedagogický záměr postupného vstupování do větší hloubky. Témata katechezí se prolínají později ve sdílení v klanech a vrcholí při večerní modlitbě.

Návaznost témat při katechezích:

- druhý den tábora je první přednáška, „otevírací“ kerygmatická výzva propojující momentální stav účastníků (teď přijeli, ještě jsou jednou nohou doma nebo někde jinde, nesou různé typy břemen a překážek, nevědí, co je čeká apod.) a evangelní nabídku Boží lásky právě teď a právě tady.

67 EG 145–159.

68 Mt 12,34.

69 J 4,14.

70 EG 154.

- třetí den směřuje svými tématy k Boží touze proměňovat nás a vést k životu v hojnosti – tedy k sebezpřijetí, narovnání vztahů, odpuštění.
- čtvrtý den představuje Ježíše jako toho, kdo je Cestou, Pravdou a Životem a vede účastníky k odpovědi na tuto nabídku, nejlépe přijetím Ježíše jako Pána. V průběhu celého dne je nabídka svátosti smíření.
- pátý den je přípravou na společné večerní slavení eucharistie, katecheze otevírá bohatství tohoto liturgického slavení a pomáhá k lepšímu pochopení a touze vstoupit a prožít mši svatou nově a jinak
- šestý den katecheze shrnuje prožitý týden a vybavuje uchazeče povzbuzením „na cestu“.

Tyto obecné pedagogické zásady jsou ještě každý rok obohaceny a propojeny se specifickým tématem, které je každý rok jiné a v propojení s výše popsáním schématem přináší možnost vstoupit do hlubších rovin daných témat nasvícených právě jednotlivým tématem. V roce 2023, kdy probíhal výzkum pro tuto diplomovou práci bylo např. propojovacím prvkem všech katechezí téma svobody, svobody života, svobody volby, zásad svobodného rozhodování. Toto téma vybírá vedoucí tým v modlitbě při naslouchání Duchu svatému a podle aktuálních potřeb mladých lidí.

4) Sdílení náboženské i lidské zkušenosti

a) Sdílení

Podle slovníku současné češtiny slovo sdílet znamená mít něco společného, dělit se s někým o něco.

Papež František v již zmíněné exhortaci *Evangelii gaudium* říká: „...*vnímáme výzvu, abychom objevili a sdíleli mystiku společného života, kdy se umíme smísit s ostatními, brát je do náruče, vzájemně se podepírat a být součástí toho poněkud chaotického davu, který se může proměnit na opravdovou zkušenost bratrství.... Takto se větší možnosti komunikace stanou většími možnostmi setkávání a solidarity mezi všemi... je prospěšné vycházet ze sebe a připojit se k druhým.*“⁷¹

V dalších odstavcích exhortace rozvíjí papež myšlenku potřeby společenství pro spásu. Bůh, který se touží sjednotit, sdílet, s každou lidskou bytostí se rozhodl povolát nás jako lid, ne jako izolované jedince. Protože nemáme kapacitu vlastními silami si

71 EG 87.

zajistit plný život a už vůbec ne vstoupit do života věčného, přitahuje si nás Bůh a při tom počítá se „složitou sítí osobních vztahů, které jsou součástí lidského společenství.“⁷²

Podle papeže Františka je církev oním lidem, který přináší prostor zdarma rozdávaného milosrdenství, prostor, kde každý může vnímat, že je přijat takový, jaký je, milován bez podmínky, že je mu odpuštěno a kde je podporován na cestě k plnosti života.⁷³

Prostředkem na cestě k výše popsanému sdílení je mimo jiné dialog. Dialogicky prožívané společenství vidíme na příkladu Ježíše. Naslouchal lidem kolem sebe, ptal se, reagoval na jejich potřeby. Neodsuzoval, ale ukazoval cestu trpělivým hlásáním a laskavou službou, ale také projevy moci, láskou přinášející odpuštění, uzdravení, osvobození. Dialogu je potřeba se učit, protože naslouchání a nesebestředné vnímání druhého a jeho důstojnosti je pro nás lidi po prvotním hříchu velmi těžké. A přijetí druhého bez odsouzení je pro nás opravdu výzvou. Je to ale evangelní výzva, ke které Ježíš zve každého z nás.

b) Sdílení na Jumpu

Aby účastníci Jumpu mohli zakusit výše popsané charakteristiky dialogického společenství, jsou zařazeni do klanů, menších společenství, kde mohou navázat osobní vztahy a učit se dialogu. Sdílení v klanech (viz výše) je velice důležitou součástí celého a celistvého procesu evangelizace a formace probíhající na Jumpu. Bezprostředně po vyučování se účastníci sejdou se svými kmotry a ostatními v klanu. Kmotři byli večer před katechezí přednášejícím seznámeni s konkrétním obsahem přednášky a s ohledem na mladé jim svěřené připravili motivační hru nebo jinou aktivitu vedoucí k otevření se pro sdílení zkušeností v daném tématu. Vlastním svědectvím nebo jiným diskretním způsobem pomáhají mladým se otevřít a skrze sdílení vstupovat do větší hloubky dané problematiky, skrze naslouchání a přijetí ostatními zakusit nově Boží blízkost. Klan je pro účastníky něco jako rodina, tráví v něm nejen chvíle sdílení po vyučování, ale mnoho dalšího času při dalších aktivitách. Mnohdy sami účastníci jeden druhému poskytováním zpětné vazby a podpory pomáhají k růstu a novému vykročení. Zkušenost ukazuje, že některé klany zůstávají ve spojení i po skončení tábora, sdílejí se na sociálních sítích, doprovázejí se modlitbou, organizují setkání mimo organizační struktury Jumpu. V těchto

72 EG 113.

73 EG 114.

klanech také vznikají mnohá individuální přátelství a zkušenost lidské blízkosti a přijetí a neodsouzení je pro mnohé uzdravující a velmi silnou zkušeností.

5) *Nepovinné poobědové katecheze (tzv. polednice)*

V době poobědové siesty mohou účastníci využít nabídky přednášky „navíc“. Tyto katecheze se týkají především toho, co mladí prožívají a co je zajímavé. Témata polednic se v průběhu konání jednotlivých ročníků Jumpu proměňují a vyvíjejí. Tým se modlí a z potřeb mladých a modliteb vybírá vhodná témata. Například jeden rok byla polednice věnovaná svátosti smíření, protože zpětná vazba z předchozího ročníku ukazovala na potřebu pomoci mladým překonat stereotyp vnímání této svátosti jako ne moc příjemné nutné zpovědi. Velký ohlas mívají polednice tematicky zaměřené na problematiku vztahů a prožívání sexuality. Osvědčilo se, že tyto katecheze vedou společně manželé, a dívky a chlapci jsou oddělení. Tak vzniká prostor, kde se mladí mohou ptát otevřeně a mohou přijmout svědectví manželů o hledání, jak prožívat dar sexuality pravdivě a zároveň svatě a důstojně. Další formou této nepovinné katecheze bývá tzv. Kotel – tedy debata na témata, která si mladí sami volí, svoje otázky vloží v průběhu týdne do připravených schránek a někteří z týmu či přednášejících na ně přichystá odpověď. Konkrétní témata pro polednice tým pečlivě zvažuje předem v modlitbě a nabízí to, co se mu jeví jako potřeba konkrétních mladých v konkrétním čase.

6) *Večerní modlitby*

a) *Modlitba*

Podle direktoria pro katechezi⁷⁴ je modlitba Božím darem, protože sám Duch svatý se v pokřtěném přimlouvá vzdechy, jež nejde vyjádřit⁷⁵. Jedním z úkolů katecheze je vést a vychovávat k modlitbě, rozvíjet kontemplativní rozměr křesťanské zkušenosti. Má vést k osvojování si Ježíšových způsobů modlitby k Otci – klanění, chvála, děkování, synovská důvěra, prosba, obdiv jeho slávy.⁷⁶

V modlitbě je jasně patrná dialogická povaha křesťanského života. Má-li být víra vztahem, je třeba vztah žít a budovat komunikací, nasloucháním, společným prožíváním kvalitního času, osvojováním si vnímání a vhledu druhého. O modlitbě jako takové bychom mohli napsat samostatnou diplomovou práci. Zde bych se jen krátce

74 Direktorium 86.

75 Ř 8,26.

76 Direktorium 86.

dotkla aspektu společné modlitby – tedy možnosti autentické křesťanské zkušenosti skrze společnou modlitbu.

V Písmu vidíme, že Ježíš konal důležité věci v přítomnosti mnohých. To nevylučuje osobní a jedinečný originální způsob jednání s jednotlivci, ale ukazuje na důležitost, kterou Ježíš přiznává společenství. I o sobě říká, že sám ze sebe nemůže konat nic, že ve všem je spojen s Otcem, vše koná v souladu s Otcovou vůlí, že on a Otec jsou jedno.⁷⁷ Společenství, které je podstatou Boha – Lásky, nabízí Ježíš i nám, svým následovníkům.

K rozmnožení chlebů dojde při shromáždění davu⁷⁸, k uzavření nové smlouvy při společné večeři⁷⁹, Zmrtvýchvstalý Ježíš se zjevuje ustrašeným učedníkům a dává jim svůj pokoj⁸⁰, společenství učedníků je naplněno Duchem svatým⁸¹ atd.

„Komunitní rozměr není jen rámcem nebo osnovou, ale nedílnou součástí křesťanského života, svědectví a evangelizace...To umožňuje pěstování spirituality společenství, která umožňuje spatřovat světlo Nejsvětější Trojice ve tváři každého bratra, vnímat ho v hluboké jednotě mystického těla jako součást sebe sama, sdílet jeho radosti i utrpení a starat se o jeho potřeby a nabízet opravdové a hluboké přátelství.“⁸²

Proto také společná modlitba umožňuje zakusit dialog člověka s Bohem, umocněný prožíváním hluboké jednoty společenství. Společné chvály, uctívání, prosby jako odpověď na Boží touhu po lidském srdci a následně Boží odpověď na tuto lidskou snahu a touhu prožívaná ve společenství je jedinečným prožitkem a skutečnou nezpochybnitelnou autentickou křesťanskou zkušeností.

b) Večerní modlitba na Jumpu

Každá večerní modlitba má svůj cíl a konkrétní strukturu. Je praktickým předložením témat, které vplynuly z katecheze, Bohu, společným prožíváním výzev i Božích odpovědí, možností k zniternění prožité pravdy víry, příležitostí k hlubokému setkání s Bohem, který uzdravuje a povolává, slyší a odpovídá.

- První večerní modlitba jsou opět chvály, tedy modlitba písněmi a žalmy cca 30 min, poté je krátké slovo povzbuzení a následné přímlyvy mají vést účastníky k otevřenosti pro Pána a pro to, co Bůh pro každého konkrétně připravuje.

77 J 5, 17–30.

78 J 6,1–15.

79 L 22,14–20.

80 J 20, 19–28.

81 Sk 2.

82 Direktorium 88.

Přímlyvy jsou vedeny určenými lidmi zepředu a doprovázeny kapelou, vhodnými písněmi podporujícími ztišení a přijímání Božího působení.

- Druhý večer je večer modlitby za uzdravení. Bývá uveden osobním svědectvím o Božím uzdravení a změně života skrze přijetí Boží milosti. Po chvíli vhodných chval disponujících pro vstup do Boží přítomnosti se modlitební tým vepředu pod vedením Ducha svatého modlí za různé potřeby účastníků, jak byly otevřeny v katechezi. Za odvalu odpustit sobě, rodičům, sourozencům, za přijetí sebe sama apod.
- Třetí večer bývá modlitba zvaná „svíčková“. Tento večer se výjimečně zprávy a večerníček konají v kostele před modlitbou, aby už nic nerušilo účinnost večerního ztišení před Pánem, a aby každý měl možnost prožít tento čas v tak velkém časovém úseku, jaký potřebuje. Večer má být příležitostí k novému a hlubšímu odevzdání se Bohu, k přijetí Ježíše jako Pána do svého života. Kapela tentokrát hraje jen tišší písně vedoucí k naslouchání a osobnímu bytí s osobním Bohem. Vepředu hoří zapálený paškál, vedle je ikona a od ní na zemi bílá látka a kalíškové svíčky. Všichni jsou vyzváni, aby byli sami se sebou a s Bohem a pokud budou chtít Bohu potichu cokoli říct, potichu vyjádřit svoji touhu se mu odevzdat a přijmout ho do svého života, mohou jít dopředu, vzít si svíčku, zapálit ji od paškálu a položit na látku před ikonu. Během modlitby je na několika místech možnost ke svátosti smíření nebo duchovnímu rozhovoru. Tato modlitba nemá společné zakončení. Po cca dvou hodinách kapela skončí doprovázení hudbou, v kostele zůstává ticho a je možné být zde až do večerky.
- Čtvrtý večer je večerem společného slavení eucharistie. Bývá to opravdu jásavá slavnost, společné slavení našeho velkého a dobrého Boha, hodování u stolu Slova i při hostině Lásky samé. Pro mnohé je silným momentem pozdravení pokoje, kdy se mladí většinou chtějí obejmout s každým a mají pro to dostatek prostoru. Chvála po svatém přijímání bývá intenzivní a dlouhá. Prostě se nikomu nechce z kostela.
- Pátý večer je takzvaná modlitba rozeslání neboli požehnání na cestu. Klany sedí na určených místech pohromadě. Účastníci postupně přicházejí ke svým kmotrům a ti se přimlouvají jednotlivě, osobně a konkrétně za každého zvlášť. Nakonec se pak všichni klaňáci seskupí kolem svých kmotrů a přimlouvají se za ně konkrétně a osobně. Modlitba je nesena jemnými chválami kapely a po skončení přímlyv v klanech vrcholí vstupem do společných radostných díků a chval.

7) Nabídka svátosti smíření

a) Svátost smíření

Ježíš Kristus jako viditelné znamení neviditelné Boží milosti je zdrojem a původcem všech svátostí. Zvláště svátost smíření (nebo také svátost pokání, odpuštění) je velikým darem Božího milosrdenství. Jediný Bůh má moc odpouštět hříchy⁸³. „*Ježíš ale ze své božské autority dává tuto moc lidem, aby ji vykonávali jeho jménem.*“⁸⁴ Ve večeřadle po zmrtvýchvstání dává apoštolům svého Ducha a pověřuje mocí odpouštět.⁸⁵ Svátost smíření nabízí prostor k obrácení, k odložení rozpoznané překážky mezi člověkem a Bohem, nabízí možnost navrácení zraněné a pošlapané důstojnosti pravého lidství a vrací do společenství s Bohem.⁸⁶

Duchovní účinky svátosti pokání: smíření s Bohem, smíření s církví, prominutí věčného trestu i časných trestů a následků hříchu, duchovní útěcha a nový pokoj a také růst duchovní síly pro křesťanský boj.⁸⁷

b) Svátost smíření na Jempu

V průběhu celé akce jsou mladým k dispozici reverendi, kteří poskytují potřebným svátost smíření.

Přijetí svátostného odpuštění a uzdravení bývá pro mnohé mladé velmi silnou zkušeností s konkrétní Boží láskou. Pro správné pochopení této veliké nabídky Božího milosrdenství bývá mladým nabídnuta jedna z nepovinných katechezí, která vede k objasnění toho, o co ve svátosti smíření jde a pomáhá odložit vžitě neplodné stereotypy s touto svátostí spojené.

8) Pastorační duchovní rozhovor

a) Pastorační rozhovor

Podle docenta Aleše Opatrného je pastorační rozhovor rozmlouváním člověka s členem církve, ať už ordinovaným služebním nebo laikem, který předpokládá přítomnost duchovních témat nebo témat týkajících se vnitřního života. „*Zásadním smyslem takového rozhovoru není agitace, ani poučování nebo odpovídání na zvědavé*

83 Mk 2,10; Mk 2,5; L 7,48.

84 KKC 1441.

85 J 20,22–23.

86 KKC 1487; 1490.

87 KKC 1496.

otázky, ale sdílení, které předpokládá, že se jedna strana chce věnovat druhé, přijímá ji a snaží se pochopit celou situaci rozhovorem vyjádřenou, vnímat ji i reagovat ve světle evangelia.“⁸⁸

Při tomto rozhovoru je důležité pečlivě naslouchat a rozpoznat, o jaký typ rozhovoru půjde, zda o podpůrný poradenský, o rozhovor týkající se krize víry nebo krize smyslu života, deprese nebo vztahových problémů apod. U mladých lidí bývá duchovní rozhovor často směřován k tématům hledání osobního povolání.⁸⁹

b) Pastorační rozhovor na Jumpu (tzv. psycho-ducho lavička)

V časech, kdy není společný program, mohou účastníci podle potřeby využít nabídky k duchovnímu rozhovoru. Na některých označených lavičkách v areálu posedávají pečlivě vybraní proškolení doprovázející. Účastníci si mohou vybrat doprovázejícího a probrat to, co potřebují. Psycho-ducho lavička je konkrétní formou pastorační v užším slova smyslu a je účastníky Jumpu hojně využívána. K duchovnímu rozhovoru ale často dochází také mezi klaňákem a kmotrem či někým z týmu, mezi kmotry navzájem nebo mezi účastníky a někým z personálu.

9) Přímluvná modlitba

a) Co je přímluvná modlitba?

Podle katechismu katolické církve je přímluvná modlitba typem modlitby zakotvené v modlitbě samotného Ježíše Krista. Ježíš je naším přímluvcem u Otce, „...*je stále živ, aby se za ně přimlouval...*“⁹⁰

Tajemství přímluvné modlitby je pro nás ne úplně jednoduše uchopitelné. Především jde o tajemství Ježíše Krista jako jediného prostředníka mezi Bohem a člověkem⁹¹, který ale své prostřednictví svěřuje svému mystickému tělu – tedy jde i o tajemství Těla Kristova, v němž jeden úd podpírá druhý (neste břemena jedni druhých)⁹². Přímluvná modlitba se také dotýká tajemství zla, bolesti, utrpení, hříchu. Často se přimlouváme za ty, kteří sami v tíživé situaci nevidí východisko. A tady může přímluvce být tím, kdo

88 OPATRŇY, Aleš. *Pastorální teologie pro laiky*, s 128.

89 Tamtéž s.129–133.

90 Žd 7,25.

91 Ř 8,34; Jan 17.

92 Ga 6,2.

zprostředkuje setkání s Ježíšem, s jeho milosrdnou láskou – jako je to vidět v Markově evangeliu, v příběhu, kdy je nemocný spuštěn střechou přímo k Ježíši.⁹³

Dotýkáme se zde také tajemství spoluúčasti člověka na spáse světa. Ježíš říká, že máme být spolupracovníky na jeho díle, on sám nám svěřuje mnohé, rozhodl se konat mnohé i skrze nás a s námi i když nás ke svému konání nepotřebuje.

„Přimlouvav se, žádat o něco ve prospěch druhého...je vlastní srdci, které je v souladu s Božím milosrdenstvím.“⁹⁴

Přímolvná modlitba je nesena a iniciována Duchem svatým, který se za nás a v nás samých modlí a jehož přimlůva za křesťany je ve shodě s vůlí Boží.⁹⁵

„...proto vám říkám, prostě a dostanete...“⁹⁶

b) Přímolvná modlitba na Jumpu (tzv. přímolvná lavička)

Podobně jako duchovní rozhovor i přímolvná modlitba je velmi silným pastoračním nástrojem. Na těchto místech slouží bratři a sestry, kteří jsou obdarováni charismatem přímolvné modlitby. Většinou se za příchozí mladé lidi modlí ve dvojici. Na rozdíl od psycho-ducho lavičky zde není velký prostor věnován rozebírání problému či potřeby, ale po stručném vyjádření účastníka přimlůvci jeho potřeby předkládají Bohu a v naslouchání se otevírají Lásce, kterou chce Bůh dotyčného zahrnout. Opakovaná svědectví o síle tohoto způsobu přimlouvání a poptávka z řad účastníků vedou v poslední době k rozšiřování této příležitosti.

Další možností přijmout přímolvnou modlitbu mají účastníci po dohodě s kmotrem od někoho z týmu případně reverenda, přimlůvou si mohou posloužit sami mezi sebou a potom se také při večeru rozeslání přimlouvají oba kmotři za každého klaňáka a všichni klaňáci za své kmotry. Přímolvná modlitba je na Jumpu jednou ze služeb, které si navzájem bratři a sestry poskytují, a která vede nejen k radosti z vyslyšených proseb, ale k růstu vzájemná lásky a úcty a k poznání Božího otcovského srdce.

93 Mk 2,3–5.

94 KKC 2635.

95 Ř 8,26–27.

96 L 11,9.

2.6. Další aktivity související s pastorcí a jejich význam

2.6.1. Klání klanů

Klání klanů je kratší (cca hodinová) sportovně zábavná aktivita pro celý Jump. Vede k utužení vztahů v klanu, k uvolnění a nastolení přátelské, bezpečné a radostné atmosféry. Aktivity bývají veselé a vtipné.

2.6.2. Kůlny

Kůlny je Jumpí pojmenování aktivit více známých pod názvem „workshopy.“ Tři odpoledne jsou účastníkům nabízeny různé možnosti zapojit se do sportovních, kreativních nebo vzdělávacích aktivit. Mladí zde mají možnost vyzkoušet si věci, ke kterým se v běžném životě nedostanou, objevit skryté nadání a zakusit uspokojení z kreativní tvorby, pohybu nebo práce. Členové týmu odpovědní za tato odpoledne se snaží zajistit mladým co největší počet velmi různorodých možností. Každý účastník se může na jednotlivou kůlnu napsat právě jednou, takže si během Jumpu může osahat tři nové neznámé aktivity. V těchto kůlnách mladí prožívají Boží štědrost skrze tvoření a pohyb a může jim to pomoci v běžném životě vystoupit z pasivních návyků trávení času.

2.6.3. Kavárna „Na hradbách“

V kavárně „Na hradbách“, kterou dobrovolníci z řad účastníků zajišťují svým spoluklaňákům, mohou mladí zakusit naplnění a radost plynoucí ze služby druhým. Tento rozměr je v dnešní spotřební době preferující pohodlné přijímání „servisu“ zvláště důležitý a zkušenost zde nabytá může pomoci některým jedincům vyjít z komfortní zóny a vstoupit do služby i ve svých farnostech nebo školách. Kavárna funguje jen tehdy, když se přihlásí dost dobrovolníků z řad účastníků a tito dobrovolníci jsou za její provoz i úklid zcela zodpovědní. Pro mnohé je velkým přínosem a zážitkem to, že zažili důvěru vedení Jumpu a mohli si tuto zodpovědnost vyzkoušet.

2.6.4. Divadlo

Kulturní zážitek, katecheze formou krásy a uměleckého prožitku, je jedním z důležitých rozměrů obohacujících život člověka i jeho růst. Kulturní prožitek pomáhá objevovat a poznávat krásu Tvůrce a tím se mu přibližovat. Pravidelně do Vydrů přijíždí různé divadelní soubory (například Teátr Víti Marčíka) a tato představení bývají účastníky přijímána s radostí a vděčností.

2.6.5. Jumpcross

Celoodpolední táborová hra

Jumpcross je velmi specifickým prvkem táborů. Je postaven na příběhu, který každý rok vymýšlejí velmi kreativní členové týmu. Po celém areálu jsou rozmístěny stanoviště s disciplínami, které zapadají do příběhu a na kterých klany plní úkoly, aby došli k cíli příběhu. Stanoviště mají různá zaměření – od vytrvalostně sportovních, přes logicko-řešitelské až po týmově kreativně kooperativní. Při Jumpcrossu zpravidla klan zjistí, jak platný je každý člen a že je potřeba každé ruky i nohy. Hra bývá vtipná a neopakovatelná.

2.6.6. Služba úklidu společných prostorů

V průběhu týdne se jednotlivé klany starají o úklid společně užívaných prostor, koupelen a WC. Tato zodpovědnost a práce pro druhé učí mladé být vnímaví a vidět, že se „věci“ neudělají samy a vrací je do reality života. I tady je silnou zkušeností to, že lze dělat i ne úplně příjemné věci společně a zakusit při tom radost z dokončené práce. Tato aktivita také vede k sebepoznání a poznání druhých a má vliv na celkový prožitek sebe sama na táboře.

II. Praktická část

3. Uvedení do metodologie

3.1. Cíle výzkumu

Cílem výzkumu je pomocí ověřených sociologických metod zjistit, zda výše popsaná pastorační praxe křesťanských táborů Jump přináší pro mladé autentickou zkušenost setkání s Bohem a zda tato zkušenost může být hybnou silou pro růst jejich osobnosti.

3.1.1. Výzkumné otázky:

- A. Má tábor Jump vliv na autentickou křesťanskou zkušenost mladých lidí?
- B. Které pastorační prvky použité na Jumpu nejvíce ovlivňují autentickou křesťanskou zkušenost a osobní růst?
- C. Ovlivnila zkušenost Jumpu následný duchovní život mladých? Jak?
- D. Jak zkušenost Jumpu ovlivnila následný osobní život mladých?

3.1.2. Sběr dat

Pro zjištění, zda pastorační metody a vůbec celý pobyt na táboře Jump může mladým přinést novou zkušenost s Bohem, je využita metoda longitudinálního výzkumu.

Byly vypracovány tři dotazníky:

Dotazník A (zadaný před zahájením tábora bezprostředně po příjezdu účastníka na místo) mapuje konkrétní situaci mladých lidí přijíždějících na Jump. Vyhodnocuje jejich aktuální zkušenosti s Bohem před příjezdem na Jump.

Dotazník B (zadaný bezprostředně po Jumpu) vyhodnocuje, zda došlo během Jumpu k nějaké nové křesťanské zkušenosti, a pokud ano, při které z konkrétních pastoračních aktivit.

Dotazník C (zadaný půl roku po konání Jumpu) pomůže objevit, zda nová zkušenost (pokud k ní došlo) přinesla dlouhodobé změny v životě dotázaných.

3.2. Metoda výzkumu

K analýze dat bylo využito metod smíšeného výzkumného designu, který se běžně využívá v psychologii a sociologii.

3.2.1 Kvantitativní část:

a) Pomocí deskriptivní statistiky se ukazuje výchozí situace mladých při příjezdu na Jump.

K analýze této situace mladých jsou použity uzavřené otázky zjišťující data pomocí výčtu nebo škálování (viz dotazník A). Tyto škály byly v rozpětí 1 až 6 v závislosti na otázce (viz příloha).

b) Další fází je zjistit pomocí srovnání dat dotazníku A, B a C, zda došlo ke změně konkrétních zkoumaných jevů v důsledku pobytu na Jumpu.

3.2.2. Kvalitativní výzkum

Cílem je hlubší porozumění zkoumané skutečnosti. Aby bylo možné dojít k rozkrytí a následnému zobecnění dat výzkumu, je u otevřených odpovědí použita metoda kódování popsaná v publikaci pana profesora doktora Jana Hendla⁹⁷.

Analýza dat probíhala v následujících krocích:

1. Seznámení se s daty: opakované pročitání otevřených odpovědí respondentů, promýšlení jejich souvislostí a styčných bodů a také rozdílností a specifik.

2. Vytvoření seznamu kódů, které vyplynuly z pečlivého pročitání dat, a které se následně jednotlivým výpovědím přidělovaly.

3. Seskupování (odpovědí a kódů) do skupin, čímž došlo k vymezení témat podle kódů.

4. Revize témat – slučování témat, která jsou si podobná, a hledání přesnějšího pojmenování.

5. Sepsání a interpretace výsledků.

Protože jsem pracovala s předem připravenou sadou kódů, dává smysl, abych analyzovala i četnosti výskytu jednotlivých kódů. Četnosti jsou porovnány za pomoci statistických metod.

97 HENDL, Jan. *Kvalitativní výzkum: základní metody a aplikace*. Praha: Portál, 2016. s. 251–257.

4. Zpracování dat dotazníků

4.1. Základní situační rozbor (dotazník A)

V létě 2023 se Jumpu XL, na kterém probíhal výzkum, zúčastnilo 113 mladých ve věku 18–24 let.

Na dotazník A odpovědělo 69 (61,1 procent) účastníků. Poprvé bylo na Jumpu 28 (41,8 procent), podruhé 15 (23,2 procent), potřetí 3 (4,3 procent), počtvrté 17 (34,6 procent). Někteří jedinci z respondentů se účastnili i 5x, 6x, 8x.

Z uvedených dat vyplývá, že více než polovina mladých přijíždí na Jump opakovaně.

Většina dotazovaných (95,7 procent) uvádí, že věří v Boha. Zde je potřeba upozornit, že cca 20 procent účastníků se rozhodlo nezúčastnit se tohoto výzkumu. Je velmi pravděpodobné, že mezi nimi budou mladí lidé, kteří na Jump přijeli, aniž by se považovali za věřící.

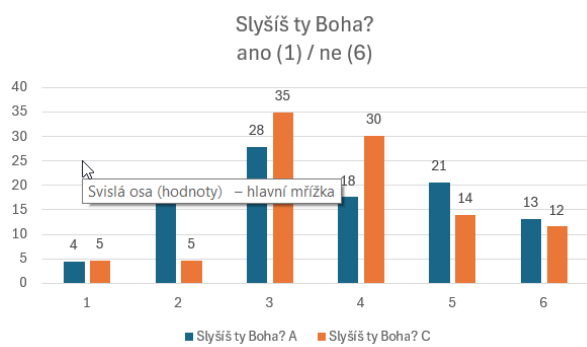
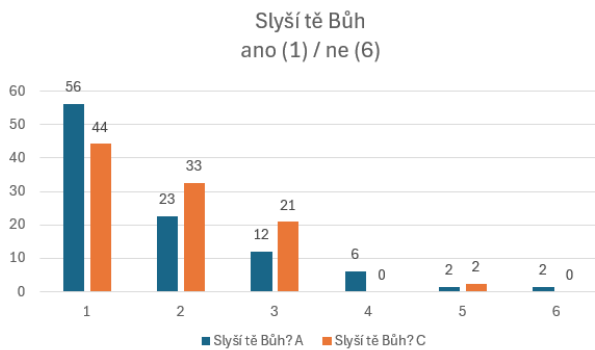
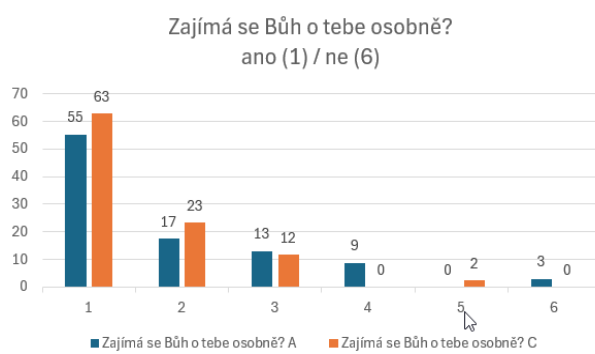
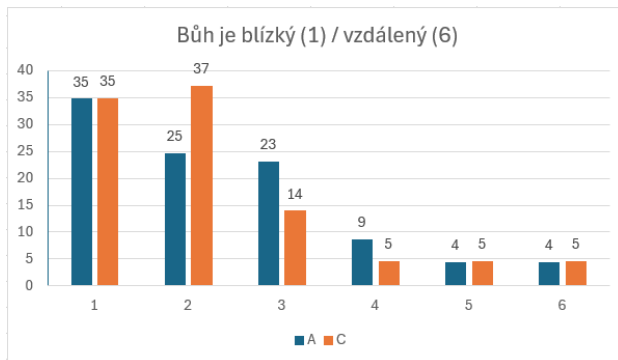
55 (82,1 procent) respondentů odpovědělo, že věří v Boha, protože bylo ve víře vychováno, 38 (55,2 procent) protože zakusilo přítomnost Boží, 19 (28,4 procent) protože vidělo působení Boží v životě jiných, 9 (13,4 procent) účastníkům byl dar víry zprostředkován svědectvím někoho jiného.

Z těchto dat vyplývá, že křesťanská výchova má veliký vliv na jejich víru, ale nezaručuje ji, že osobní zkušenost a prožitek Boží blízkosti je nepřenosný, individuální a specifický – viz další jednotlivé odpovědi.

Otázka: Pokud věříš v Boha, proč?

Odpovědi	Počet
byl(a) jsem ve víře vychován(a)	55
zažil(a) jsem jeho přítomnost/dotek	38
viděl(a) jsem jeho působení v životě jiných lidí	19
někdo mi o něm pověděl	9
jiné	6

Téma: Kdo je pro tebe Bůh?

4.2. Odpovědi na výzkumné otázky

Pro zodpovězení výzkumných otázek budu používat analýzu obou typů, kvantitativní i kvalitativní metody. V dotaznících bylo uvedeno více otázek, týkajících se plnějšího pochopení výzkumné otázky. Při analýze dat tedy budou postupně probírány odpovědi na všechny příslušné otázky položené v dotaznících, budou uváděny kvantitativní i kvalitativní výpovědi a také srovnání odpovědí jednotlivých dotazníků. Na závěr budou shrnuty poznatky vyplývající z jednotlivých otázek dotazníku směrem k výzkumné otázce.

4.2.1. Výzkumná otázka A: Má tábor Jump vliv na autentickou křesťanskou zkušenost mladých lidí? Pokud ano, jaký?

4.2.1.1. Výsledky z dotazníku B

Otázka: **Jaký konkrétní posun/ poznání ti přinesl tábor Jump?**

Bezprostředně po Jumpu odpovědělo 69 účastníků, to je 61,1 procent z celkového počtu 113 mladých. Odpovědi na dotaz, jaký konkrétní posun nebo poznání jim Jump letos přinesl se pomocí kódování dají rozdělit do tří zásadních skupin:

- a) Posun/poznání směrem k Bohu
- b) Posun/poznání směrem k sobě
- c) Posun/poznání směrem k druhým

Některé z kódů se ovšem vztahují ke všem třem skupinám, proto o se o nich budu zmiňovat u všech skupin. Pro upřesnění přidávám k jednotlivým kódům kurzívou psané citace z dotazníku.

a) Posun směrem k Bohu je zmíněn v odpovědích 46x z 69 odpovědí, což je 66,6 % ze všech respondentů, 40,8 procent ze všech účastníků tábora.

Tabulka 1: Četnosti vybraných kódů pro skupinu odpovědí: Posun směrem k Bohu

Kód	Četnosti
nová svoboda	13x
vnímání Boží lásky a blízkosti	10x
prohloubení víry a modlitby	8x

prohloubení důvěry v Boha	6x
probuzení touhy po Bohu a po modlitbě	5x
větší otevřenost	4x
odvaha	4x
nové vědomí, že nejsem sám	3x
odevzdanost a pokoj	3x

Interpretace kódů:

Nejčastější a nejvíce vnímaný posun je patrný v oblasti svobody. Účastníci popisovali dotek Boží lásky, vnímání hluboké Boží přítomnosti (tyto momenty jsou považovány za onu výše popsanou autentickou křesťanskou zkušenost), které jim pomohly vstoupit do nové svobody.

Tuto svobodu vnímali mladí zvláště v oblasti emocí. Mnozí vyjádřili, že byli zbaveni strachu z Boha, strachu předstupovat před Boha takoví, jací jsou „... *a méně strachu být upřímný a méně strachu s otevřením se Bohu...*“

Pro další se nově nabytá svoboda týkala osvobození od strachu dělat chyby „...*Letos to, že se nemám bát chyb. Ty prostě přijdou a nemá smysl být z nich paralizovanéj a nežít. Bůh mě miluje i přes to, že ještě spoustu chyb udělám a já se taky můžu milovat i přes to, že ještě spoustu chyb udělám...*“

Tato nová svoboda přináší prohloubení důvěry v Boha a tím i prohloubení vztahu s Ním. S prohloubením vztahu roste i hloubka modlitby a touha být s Bohem častěji a přistupovat k Němu tak, jak to právě teď je pro mne vlastní, nesrovnávat se a nepranířovat sám sebe, když se „*nevejdu do žádné škatulky*“ „...*poznání, jak každý může vztah s Bohem prožívat úplně jinak, někdo velmi intenzivně a pro mě okouzlejícím způsobem. A že všechny způsoby jsou správné a každý potřebuje něco jiného...*“

Dalším aspektem nové svobody bylo pro některé osvobození od hříchu, přijetí odpuštění a uzdravení. „*Bůh mě osvobodil od jednoho jistého hříchu, se kterým jsem si neuměl sám poradit.*“

„...*uzdravení, uvědomení si jeho existence a uvědomení si jak moc se o mě v životě stará...*“

Tato nová svoboda přinesla mnohým mladým větší odvahu a otevřenost a tím i jednodušší odevzdanost a z ní pramenící pokoj.

b) Posun směrem k sobě je zmíněn v odpovědích 14x z 69 odpovědí (20,3 procent ze všech respondentů, 12,4 procent ze všech účastníků tábora.

Tabulka 2: Četnosti vybraných kódů pro skupinu odpovědí: Posun směrem k sobě

Kód	Četnosti
sebepřijetí	8x
odvaha	4x
otevřenost	3x
větší důvěra v sebe	1x
konkrétní poznání svého poslání	1x
konkrétní odpověď a poznání do konkrétní situace	1x

Interpretace kódů:

V dotazníku se mladí příliš nerozepisovali, v jaké oblasti k sebepřijetí došlo, ale už to, že sami zaznamenali posun v této oblasti, je důležité.

V odpovědích můžeme vidět jednak větší nadhled „...*sebepoznání, nebrat si věci příliš osobně...*“ nebo přesah, při němž nové pojetí sebe sama přináší změnu do narušených vztahů „...*posun v poraněném vztahu, posun ve vnímání sebe sama a svého místa v životě...*“.

V několika případech také dochází k realističtějšímu pohledu na sebe sama a zároveň neodsuzování sebe sama pro osobní limity „...*přijetí slabosti...*“.

Jako důležité se mi jeví to, že toto sebepřijetí se konkrétně promítá do reálného prožívání, například formou odvahy „...*pustila jsem se do něčeho, u čeho jsem si myslela, že to není nic pro mě, když to neumím...*“, otevřenosti „*Mám více pohledů na život*“ a větší důvěry v sebe „...*že i když se mi něco nedaří, jak bych já chtěla, tak já nejsem špatně...*“

Pro některé mladé lidi přinesl Jump zcela konkrétní odpověď do jejich aktuální situace. Takováto zkušenost s Bohem, který slyší a odpovídá, je velmi cenná a důležitá. Navíc svědectví o takovéto odpovědi je pro druhé velkou nadějí, že i oni mohou dostat konkrétní odpovědi.

c) **Posun směrem k druhým** je zmíněn 8x ze 69 odpovědí, což je 11,4 procent ze všech respondentů a 7 procent ze všech účastníků tábora.

Tabulka 3: Četnosti vybraných kódů pro skupinu odpovědí: Posun směrem k druhým

Kód	Četnosti
přátelství – vztahy	7x
důvěra k druhým	1x

Interpretace kódů:

Člověk je bytost společenská a není dobré, aby člověk byl sám. Individualismus dnešní doby vede k velké osamělosti, výtopy civilizace zase z tomu, že si myslíme, že druhé nepotřebujeme, že si vystačíme sami. Každá zkušenost s lidskou blízkostí, s možností prožívat vztahy s druhými v Kristu je velmi důležitá a vede k plnějšimu životu. „*Posunula jsem se v důvěře v Boha, sebe i ostatní*“.

Mnozí mladí ocenili v dotazníku přínos klanového sdílení a prožívání času ve stabilním společenství, ve kterém mohli společně vstupovat do větší hloubky sdílení a navzájem se podporovat: „...*blízké vztahy v klanu (přátelskost), trávil jsem spolu dost času...*“

Zkušenost s tím, že nejsem pro druhé objektem k souzení, ale někým vzácným, nebývá v běžném životě úplnou samozřejmostí. Zvláště pro mladé vyrůstající v prostředí velmi zaměřeném na výkon a srovnávání, je zkušenost z Jumpu často novinkou a objevnou skutečností: „...*že jsou lidé, kteří mě umí mít rádi takovou jaká jsem. Dále, že se u některých lidí skutečně můžu svěřit s téměř čímkoliv a oni jsou ochotni se za mě modlit, ne nijak hodnotit. Dále, že mě Bůh velmi miluje. Dále, že lidé, kteří věří v Boha a žijí víru, se chovají o mnoho jinak, než nevěřící lidé – jsou hodní, nabídnou upřímnou pomoc, jsou niternější díky vztahu s Bohem.*“

Zkušenost vzájemné blízkosti vede některé k nové odvaze a otevřenosti: „*Otvorila som sa viacej ľuďom, prekonala som strach v rôznych oblastiach*“

4.2.1.2. Výsledky z dotazníku C

Po půl roce odpovědělo na dotazník 43 (38 procent) účastníků z celkového počtu 113.

Otázka: **Došlo během Jumpu ke zkušenosti s Bohem, která ovlivnila tvé vnímání Boha život s Ním?**

Odpovědi:

ne - 8 respondentů

ano - 5 respondentů

bez odpovědi - 17 respondentů.

Tabulka 4: Četnosti vybraných kódů pro otevřené odpovědi na otázku: Jaká zkušenost v Jumpu ovlivnila tvé vnímání života s Ním?

Kód	Četnosti
prožitek Boží lásky a blízkosti	9x
odpuštění	3x
důvěra	3x
vztahy	2x
uzdravení	1x
síla modlitby	1x

Otázka: **Jaký konkrétní posun/poznání, které i nyní trvá, ti přinesl tábor Jump?**

Na tuto otázku odpovědělo 29 respondentů, (25,7 procenta všech účastníků). Už jen ten počet odpovědí znamená, že pro čtvrtinu účastníků přinesl týdenní pobyt na Jumpu trvající změnu.

Ke změnám či posunu, který trvá i po půl roce, došlo ve všech oblastech, ve kterých ji respondenti vnímali i bezprostředně po Jumpu. Jde o tyto oblasti:

- a) vztah k Bohu
- b) vztah k sobě
- c) vztah k druhým

Tabulka 5: Četnosti vybraných kódů pro skupinu odpovědí: Vztah k Bohu:

Kód	Četnosti
prožitek Boží lásky a blízkosti	4x
přijetí odpuštění	4x
prohloubení modlitby	3x
větší svoboda	3x
odvaha	2x
odevzdanost	1x
prohloubení víry	1x

Interpretace kódů:

I po půl roce někteří prožitek Boží blízkosti vnímají stále silně a intenzivně. „*Poznání síly opravdové modlitby, poznání síly Boží přítomnosti*“.

Po půl roce už mladí nezmiňují tolik novou svobodu. Je to proto, že ji po Jumpu opět pozbyli nebo si na ni zvykli a připadla jim samozřejmá? Z některých výpovědí je znát, že na cestu svobody opravdu vykročili. Například: „*Cesta k odpuštění, umění si nahlas přiznat zranění.*“

Znamením konkrétního růstu je i uvědomení si, že ve vztahu s Bohem je zcela normální, že se střídají období jasněho vnímání intenzivní Boží blízkosti s obdobími, kdy je čas pro víru bez intenzivního prožitku: „*Poznání, že i čekání může být ok a není to jen moje chyba, že nic nevnímám, může to tak být správně a chce to trpělivost. To byl pocit, který jsem na Jumpu dost vnímala a pořád si na něj někdy vzpomenu.*“

Tabulka 6: Četnosti vybraných kódů pro skupinu odpovědí: Vztah k sobě:

Kód	Četnosti
sebe přijetí	7x
konkrétní rozhodnutí	2x
odvaha	2x
rozhodnutí bojovat se zlovykem	1x

Interpretace kódů:

V této oblasti se z výpovědí dá vyčíst posun od prožitku ke konkrétním rozhodnutím a postojům:

Například růst v sebeuvědomění v emoční oblasti a cílevědomé nakládání s poznáním:

„...lépe pojmenovávám emoce a pracuji s nimi...“

Jako velmi důležité se mi jeví poznání skutečnosti, že každý člověk je zodpovědný za svůj vlastní prostor a dokáže ho zdravým způsobem vnímat a chránit: *„...vymezení osobních hranic...“*

Poznání, že je potřeba trpělivosti a laskavosti k sobě samému je pro duchovní i osobní růst velmi důležitá a rozhodnutí k této trpělivosti a laskavosti je patrné třeba z této odpovědi: *„...že na sebe nesmím mít přehnané nároky a obviňovat se, že si mám dopřát čas a dovolit si nemít určité věci hned vyřešené a zahojené...“*

Tabulka 7: Četnosti vybraných kódů pro skupinu odpovědí: Vztah k druhým:

Kód	Četnosti
hlubší vztahy	4x
vědomí hodnoty druhých	1x

Interpretace kódů:

Zkušenost přijetí ostatními vrstevníky v klanech a cílená vstřícnost bez souzení při všech činnostech na táboře pomáhá mnohým objevit krásu druhých lidí a umožňuje s důvěrou vstupovat do hlubších vztahů a touhu i nadále tento prožitek zprostředkovat dalším mladým lidem.

„Rozhodl jsem se spoluutvářet mladší lidi (biřmovance) podobně jako je tomu na Jumpu. Právě díky své zkušenosti vidím, jak důležité je společenství pro nás mladé.“

4.2.1.3. Srovnání výsledků z dotazníků B a C

Bezprostředně po absolvování tábora, ve chvíli, kdy byli mladí téměř ještě jednou nohou na místě dění, vnímá posun směrem k Bohu 46 odpovědí z 69, po půl roce je tento posun zmíněn v 16 odpovědích ze 43.

Posun k sobě bezprostředně zmíněn 14x ze 69, po půl roce 12x ze 43 a posun ve vztazích k druhým 8x ze 69 a po půl roce 5x ze 43. I když se počet respondentů výrazně zmenšil (ze 61,1 procent na 38 procent všech účastníků), o trvajícím změně směrem k sobě mluví jen o dva hlasy méně a o trvajícím změně k druhým jen o tři hlasy méně. Je ovšem poměrně běžná věc, že v longitudinálních výzkumech ubývají jedinci. Tento jev se nazývá experimentální mortalita.

Největší rozdíl je patrný ve vnímání posunu směrem k Bohu. Proč? Mohlo by to znamenat, že všední život zvolna zastírá sílu autentické křesťanské zkušenosti? V dotazníku C se 17 respondentů úplně vyhnulo odpovědi na tuto otázku. Může být menší počet odpovědí také výsledkem toho, že je těžké v rychlosti dnešního života přijatou zkušenost nechat zakořenit a dále rozvíjet? Ukazuje to na velký vliv prostředí a ztráty motivace se zastavit a přemýšlet, jak dotek Boží tehdy v létě poznamenal dnešek?

Jeví se mi jako zajímavé, že v oblasti sebepřijetí a vztahů k druhým je trvajícím posun téměř totožný i přes to, že odpovědělo o 37 procent mladých méně. Znamená to, že dotek Boží milosti (tedy autentická křesťanská zkušenost) přijatá během týdne na Jumpu měla trvajícím proměňujícím efekt, který i po půl roce dotyčný považuje za tak silný, že jej zmiňuje? A je tato změna tak patrná a zásadní, že dotyčného motivuje k vyplnění dotazníku, aby se o ní mohl sdílet?

Otázky vyplývající z porovnání výsledků mi připadají důležité pro reflexi, jak se ubírat dál a hledat možnosti, jak nasměrovat následnou pastorační péči.

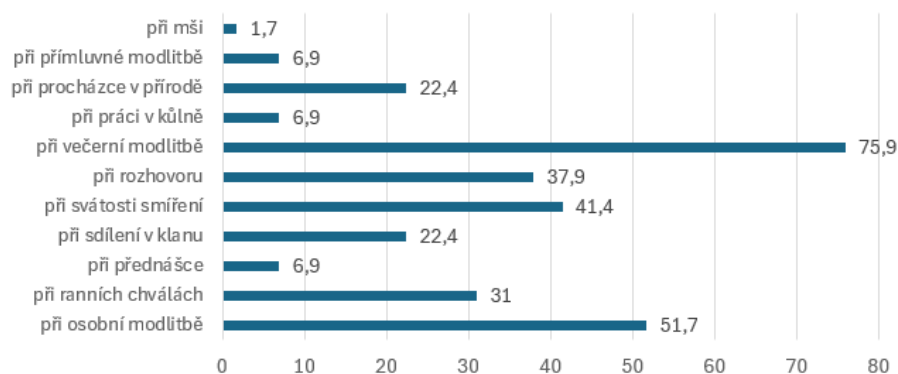
4.2.2. Výzkumná otázka B

Které pastorační prvky použité na Jumpu nejvíce ovlivňují autentickou křesťanskou zkušenost a osobní růst?

V následující tabulce můžeme zřetelně vidět, že nejen cílené pastorační aktivity, ale i „doprovodné programy“ mají svůj význam. Samotné katecheze nevykazují příliš velké procento vnímání oslovení Božího, ale je zde krásně vidět, že možnost slyšené sdílet s ostatními v důvěrném a bezpečném prostředí a možnost v osobní modlitbě předložit Bohu své vnímání a zachytit Boží hlas ve společných modlitbách už nese vyšší četnost vnímání doteku Boží milosti.

Respondenti uvádějí největší četnost autentické křesťanské zkušenosti při večerní modlitbě. Večerní modlitba je prostorem, ve kterém celé tělo Kristovo – církev na místě shromážděná (tedy nejen účastníci a kmotři a přednášející a tým, ale všichni ostatní ze zázemí Jumpu) - pod vedením Ducha svatého vstupuje do přítomnosti Boží a vědomě chce odpovědět na nabídku Boží lásky, která se velmi štědře během dne zjevovala v nejrůznějších podobách a každému dle jeho konkrétního nastavení a rozpoložení. Bez katecheze a přípravení se při sdílení a osobní modlitby by hluboké prožití Boží blízkosti bylo méně pravděpodobné, bez možnosti společného vstoupení před Boží tvář a vědomého rozhodnutí se přijmout, co je nabízeno, by mnohé zůstalo ležet ladem.

Pokud jsi zakusil(a) Boží přítomnost na tomto JUMPu,
vyber jak

Na otázku, které pastorační metody nejvíce ovlivňují autentickou křesťanskou zkušenost, tedy můžeme odpovědět, že mají velký význam aktivity uvádějící do přímého kontaktu s Bohem (všechny typy modlitby). Je ale velmi důležité neopomíjet žádnou z možností a má velký význam správné načasování a vytvoření bezpečného prostředí pro možnost rozhodnout se přijmout, co Bůh nabízí.

4.2.3. Výzkumná otázka C – první část

Ovlivnila zkušenost Jumpu následující duchovní život? Pokud ano, jak?

Pojem duchovní život je komplexní a velmi široký. Zároveň je u mnohých autorů pojímán z různých úhlů pohledu, pro které v této práci není prostor, a ani nemáme vhodné nástroje pro posouzení např. růstu různých ctností u jednotlivců. Proto se při zkoumání vlivu Jumpu na duchovní život mladých zaměřuji na dvě zásadní oblasti – modlitbu a důvěru.

4.2.3.1. Modlitba

Spontánním a přirozeným projevem duchovního života je modlitba. Vztah s Bohem, který vyrůstá z autentické křesťanské zkušenosti, je těžko měřitelný. Dá se ale pozorovat, že hlubší vztah s Bohem s sebou nese častější a hlubší modlitbu.

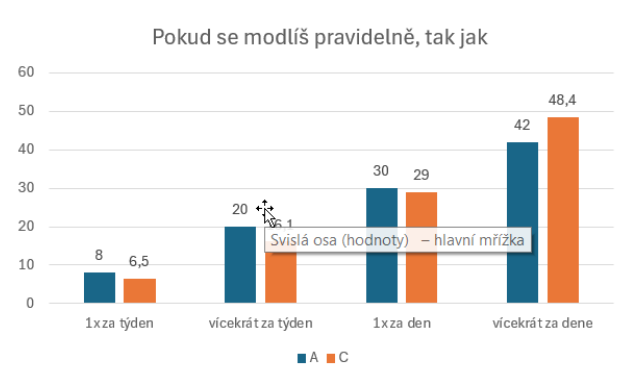
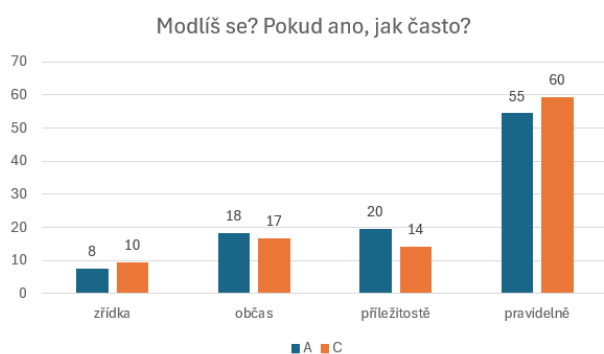
Otázky z dotazníku A a C: **Modlíš se? Pokud ano, jak často? Pokud pravidelně, jak?**

(grafické znázornění níže)

Z výzkumu vyplývá, že před Jumpem se modlilo 94,2 procent z 69 respondentů, půl roku po Jumpu 97,7 procent z 43 respondentů.

V celku se tedy z dlouhodobějšího hlediska procento modlících se zvětšilo o 3,5 procenta, přičemž nemůžeme odhadnout, jaké by procento bylo při větším počtu odpovědí.

Zajímavý je procentuální posun z hlediska pravidelnosti modlitby. Z grafů vyplývá, že půl roku po Jumpu se pravidelně modlí o 8 procent více respondentů a největší nárůst ukazuje pravidelná modlitba vícekrát za den – 6,4 procenta, zatímco pravidelnost 1x denně se liší pouze o jedno procento. Pokud tedy aspoň část účastníků vykazuje potřebu být s Bohem během dne častěji než dosud, předpokládám, že vztah s Bohem je intenzivnější a hlubší.

4.2.3.1.1. Posun v modlitbě v dotazníku B

Bezprostředně po Jumpu odpovídali mladí na otázku **Jaký konkrétní posun během Jumpu nastal ve tvé osobní modlitbě?**

Na otázku odpovědělo 55 účastníků.

3 respondenti uvedli, že konkrétní posun nenastal.

Ostatní odpovědi můžeme shrnout do těchto kódů shrnutých do tří oblastí:

- a) vnímání modlitby
- b) vnitřní postoj při modlitbě
- c) forma modlitby

Tabulka 8: Četnosti vybraných kódů pro skupinu odpovědí: Vnímání modlitby

Kód	Četnosti
snadnější vnímání Boží blízkosti	9x
prožitek Boží lásky	3x
naplněnost (smysluplnost)	3x
prohloubení víry	3x
větší četnost	3x
větší intenzita	2x

Interpretace kódů:

Ve společenství mnoha mladých lidí hledajících stejným směrem a v cílené atmosféře vnímavosti na Boží blízkost je pro mnohé jednodušší zakusit Boží přítomnost, jak vyplývá z četnosti prvního kódu. Prožitek Boží blízkosti vede k prohloubení víry a přijetí významu a smyslu modlitby, která je prostorem pro setkání s Bohem.

„Myslím, že došlo k prohloubení ve víře, minulý rok na jiném campu jsem pocítila Boží přítomnost a pak bylo pro mě těžké ji cítit znovu, vím, že teď už je to pro mě snazší. Zažila jsem na Jumpu asi dva hluboké okamžiky (modlitba za vnitřní uzdravení a modlitba v klanech – nejintenzívnější byl okamžik, kdy ke mně přišla kamarádka, aby se za mě pomodlila, pak mě objala a začala mi něco do ucha povídat. Z ní jsem cítila tu radost a Boží přítomnost.“

Takové zakoušení radosti z blízkosti Boží pak vede k častější modlitbě a větší intenzitě modlitby.

Tabulka 9: Četnosti vybraných kódů pro skupinu odpovědí: Vnitřní postoj při modlitbě

Kód	Četnosti
svoboda	10x
touha po Bohu	9x
upřímnost	6x
otevřenost	5x
důvěra	4x
odvaha	2x
soustředěnost	2x
vnímavost	1x

Interpretace kódů:

Projevení svobody v modlitbě vidí mnozí účastníci v souvislosti s hlubším poznáním Boha a s upevněním vztahu s Ním:

„...spíš se zatím učím se modlit, asi to byl dobrý impuls k tomu dát modlitbě svobodu, že modlitba může mít mnoho podob.“

Toto hlubší poznání Boha vede k touze být s Ním častěji, být upřímný ve svých projevech vůči němu. *„Narovnání vztahu k Bohu a nebát se své touhy po něm. Umět ho pustit do svého života, a tak se zbavit strachu z něj.“*

Umožňuje prožívání větší důvěry a otevřenosti, vede k odvaze a vnímavosti.

„Zjistila jsem, že je v pořádku, že neslyším Boží slova pokaždé, kdy se modlím. Bůh mě slyší a je vždy se mnou. Je důležité Boha zvát do všech niterností a zákoutí duše a žít tak, aby byl Bůh součástí každodenního života.“

Tabulka 10: Četnosti vybraných kódů pro skupinu odpovědí: Forma modlitby

Kód	Četnosti
větší zaměření k Bohu	3x
naslouchání	2x
častější chvála	1x

Interpretace kódů:

Mnozí mladí se na Jumpu v modlitbě posunují od klasické prosebné a příležitostné modlitby k hlubšímu prožívání času s Bohem. Důraz se pomalu přesouvá z modlitby jako

něčeho, co dělá dobře mně osobně, k prožívání dialogu, otevírání touhy vnímat, co chce Bůh.

„Chuť trávit čas v tichu. Vnímání stvoření a toho, že já nejsem ten, co to řídí. A stvořením nemyslím jen přírodu, ale třeba i lidi a věci kolem sebe.“

4.2.3.1.2. Posun v modlitbě v dotazníku C

Po půl roce zněla otázka takto: **Jaký konkrétní posun, který dosud trvá, přinesl Jump tvé osobní modlitbě?**

Celkem odpovědělo pouze 24 účastníků.

Odpovědi: 7 respondentů uvedlo, že trvalý posun nenastal.

Ostatní odpovědi pomocí kódů byly rozděleny stejných oblastí jako u dotazníku B:

Tabulka 11: Četnosti vybraných kódů pro skupinu odpovědí: vnímání modlitby

Kód	Četnosti
prohloubení modlitby a vztahu s Bohem	6x
síla modlitby	1x

Interpretace kódů:

Zkušenost Jumpu a nová praxe modlitby přináší u některých mladých ukotvení a růst vztahu a tím i prohloubení modlitby a zakoušení její síly.

„Mluvím s Bohem jako bych mluvil s přítelem.“

Touha po růstu vztahu s Bohem vede k rozhodnutí pro pravidelnější modlitbě a k hledání hlubších způsobů, jak se modlit:

„Modlím se pravidelně a téměř vždy hluboce, nemluvím o nedůležitých a malicherných věcech, snažím se vždy hledat ty nejdůležitější a největší.“

Tabulka 12: Četnosti vybraných kódů pro skupinu odpovědí: Vnitřní postoj při modlitbě

Kód	Četnosti
pravidelnost	3x
důvěra	3x
svoboda	2x
vytrvalost	2x
touha	2x
nasazení	1x

Interpretace kódů:

Nové poznání a touha být s Bohem vede k rozhodnutí dát Bohu čas pravidelně a více se nasadit, rostoucí důvěra pomáhá být v modlitbě vytrvalejší.

„Nový "obraz" kontaktu mě a Boha, ke kterému se často vracím a pomáhá mi.“

Vliv na osobní modlitbu má nejen osobní prožitek, ale i svědectví jiných lidí o tom, jak se modlí a co při modlitbě zakoušejí:

„Vytrvalost a disciplína v modlitbě – hlavně díky modlitební kůlně...“ a taky zkušenosti se silou modlitby při chválách v kostele.“

Tabulka 13: Četnosti vybraných kódů pro skupinu odpovědí: Forma modlitby

Kód	Četnosti
častější modlitba s Písmem	2x
častější chvály	2x

Touha více Boha znát vede k hledání zdrojů tohoto poznání. Někteří mladí objeví sílu modlitby s Písmem svatým, pro některé jsou objevem modlitby chval.

„Začala som sa pravidelne modliť, čítam Sväté písmo.“

„...touha víc chválit po zkušenosti se silou modlitby při chválách v kostele.“

4.2.3.1.3. Srovnání dotazníků B a C

Malý počet odpovědí na trvalou změnu v modlitbě může být vysvětlován několika způsoby: Je možné, že pokud bych v dotazníku odpověď na tuto otázku dala jako povinnou, byli by respondenti více motivováni se zamyslet nad současným stavem jejich

modlitby. Na základě znalosti lidské povahy a vytrvalosti ale víme, že počáteční nadšení po nějakém silném zážitku ztrácí časem na síle.

Velmi dobře je to vyjádřeno odpovědí jednoho z respondentů:

„Mám pocit, že Boha můžu vidět o něco jasněji. Ale vždycky je to lepší na takových akcích a pak se to během roku o něco zase zhorší, ale je to taková spirála, takže to je vždycky trochu lepší než rok předtím.“

Je hluboce lidskou zkušeností, že intenzita prožitku je v každodennosti všedního života zvolna zastírána. Ale touha po novém dotyku Boží milosti, tedy touha po nové autentické zkušenosti může být důvodem opakované účasti mladých na Jumpu.

4.2.3.2. Výzkumná otázka C **Ovlivnila zkušenost Jumpu následující duchovní život? Pokud ano, jak?**

Výše jsme se zabývali modlitbou. Nyní následuje analýza odpovědí účastníků Jumpu týkajících se druhého kritéria duchovního života, které bylo zvoleno.

Důvěra

Vzájemná důvěra není nic samozřejmého. Je to kvalita vztahu, která vypovídá o tom, nakolik se obě strany znají, a také o všech dosud přijatých zkušenostech s druhým. Proto se domnívám, že růst důvěry může ukazovat na nové zkušenosti, které pomáhají růstu vztahu. Posun v důvěře je tedy možné vyhodnotit jako kritérium autentické zkušenosti s Bohem.

4.2.3.2.1. Posun v důvěře v dotazníku B

Otázka: Došlo ke konkrétnímu posunu v důvěře k Bohu/druhým/sobě? Pokud ano, k jakému?

Odpovědi:

ne 9 respondentů z 68

ano 6 respondentů z 68

Ostatní odpovědi podle kódů můžeme opět rozdělit do tří skupin:

- a) růst důvěry k Bohu
- b) růst důvěry k sobě
- c) růst důvěry k druhým

Tabulka 14: Četnosti vybraných kódů pro skupinu odpovědí: Růst důvěry k Bohu

Kód	Četnosti
prohloubení vztahu s Bohem	10x
prohloubení důvěry	8x
odevzdanost	4x
nejsem sám	4x
růst důvěry v sílu modlitby	4x
větší touha po Bohu	1x
otevřenost	1x

Interpretace kódů:

Nová autentická křesťanská zkušenost vede k hlubšímu vztahu s Bohem. Tam, kde se více známe, je přirozené, že roste i důvěra.

„...posun v důvěře k Bohu – věřím, že mi opravdu chce dát vše, co potřebuji.“

Toto hlubší poznání, jaký je Bůh, má vliv na prožívání životních výzev a na vědomí jeho blízkosti v osobním životě.

„Svěřila jsem mu mé starosti a hned další den jsem viděla, že se to lepší (kamarádský vztah – upřímnost, pocit opuštěnosti...). Bůh mi tím ukazuje, že je opravdu se mnou, ať už se děje cokoliv.“

„Udělal jsem krok blíž k němu a v sobě jsem našla větší klid.“

Zkušenost zakoušení upokojení, kterou přináší odevzdanost Bohu, pomáhá k hlubší důvěře a větší touze po něm a větší otevřenosti.

„Důkaz toho, že Bůh slyší a vyslyší mé volání.“

Poznání, že mne Bůh má rád, a tedy chce pro mne dobré věci, které já ve své omezenosti nemohu vidět, vede k novému prožívání důvěry: *„Boha znám zase o trochu lépe a umím ho více respektovat a brát v potaz, nemyslet jen na sebe.“*

Tabulka 15: Četnosti vybraných kódů pro skupinu odpovědí: Růst v důvěře k sobě

Kód	Četnosti
svoboda klást otázky	4x
sebepřijetí	2x
větší sebedůvěra	2x
otevřenost	1x

Interpretace kódů:

Hlubší poznání Boha, jeho zájmu a zakoušení jeho pohledu vede ke změně pohledu na sebe sama. Dává novou svobodu pro hlubší přijetí sebe a tím i větší důvěru v sebe sama, větší odvalu vstupovat do oblastí života, které byly dříve uzavřené.

„Zjistila jsem, že se nemusím tolik nechat tolik ovlivňovat těžkostmi v mém životě, ale zaměřit se na to, co mohu a třeba pomáhat druhým.“

Tabulka 16: Četnosti vybraných kódů pro skupinu odpovědí: Růst v důvěře k druhým

Kód	Četnosti
přátelství	18x
rozhodnutí odpustit	3x
otevřenost	1x

Interpretace kódů:

Hlubší poznání Boha vede i ke změně postoje k druhým lidem. Zkušenost odpuštění Bohem pomáhá najít odvalu k odpuštění druhému, růst vztahu s Bohem vede k růstu důvěry k druhým a tím i k vytváření nových, hlubších vztahů.

„Posun v důvěře k druhým - že s nimi můžu navazovat vztahy.“

„Cítila jsem v jeden okamžik během modlitby kmotrů Jeho obrovskou lásku a zájem o mě. Posunulo se o kousek dál to, že mě Bůh miluje takovou, jaká jsem a především mě chtěl takovou, jaká jsem. Ve vztahu k druhým bylo úžasné, když jsem v rozhovorech s nimi pocítila souznění, pomoc a podporu. Takovou, jakou u lidí bez vyznání nenalézám. V důvěře sobě asi posun nepocítuji. Možná ve sportovních aktivitách při JumpCrossu jsem si trochu obnovila důvěru v to, že sportovní klání mi jdou poměrně dobře.“

„Uvědomila jsem si, že chci žít aktivně víru ve všech oblastech svého života.“

U některých mladých dochází ke konkrétnímu napětí růstu víry. Je otázkou času a také vytrvalosti jednotlivců, než se zakoušení blízkost stane hybnou silou pro růst i ve chvílích, kdy Boha nezakouším. Bez prvotního impulsu osobní zkušenosti by ale tento proces vůbec nemohl nastat. *„Když se cítím Bohu blízko tak mám důvěru v jeho konání, ale někdy nevnímám nic a upadám v beznaděj.“*

4.2.3.2.2. Posun v důvěře v dotazníku C

Otázka: **Došlo ke konkrétnímu posunu v důvěře k Bohu/druhým/sobě? Trvá tato nová důvěra i nyní?**

Odpovědi:

ne - 2 z 28 odpovědí

ano - 14 z 28

neodpovědělo - 15 respondentů

Další odpovědi přiřazené ke kódům:

a) větší důvěra k Bohu (5x)

„Došlo k posunu v důvěře hlavně k Bohu, tato důvěra trvá. Ne v takové síle, ale trvá.“

„Ano, Jump mi pomohl více se Bohu odevzdat a žít každý den ve větší blízkosti s ním.“

b) větší důvěra k sobě (2x),

„Určitě došlo k posunu, hlavně k Bohu a k sobě a stále to přetrvává.“

c) ano střídavě (2x)

„Ano, došlo z mé strany k urovnání mého vztahu s Bohem a větší důvěře díky tomu, že jsem konečně dospěla k určitému rozhodnutí. Avšak vlivem negativních událostí během prosince 2023 tato důvěra byla oslabena.“

4.2.3.2.3. Posun v důvěře – Srovnání dotazníků B a C

Podobně jako u výše uvedené otázky o posunu v modlitbě v dotazníku C je možné, že menší četnost odpovědí je způsobena zadáním dotazníku – tedy neoznačením některých odpovědí jako povinných. Přesto i po půl roce uvádí 21 účastníků, že jejich důvěra v různých oblastech se posunula. V dotazníku po půl roce úplně chybělo poznání posunu směrem k druhým. Je možné z toho usuzovat, že růst důvěry v druhé lidi je ovlivněn tím, s jakými lidmi se mladí setkávají. V rámci tábora, kde je složení jejich vrstevníků a pečujících lidí nakloněno ke stejným hodnotám, je lidská zkušenost přijetí a pochopení určující pro růst důvěry v druhé lidi. Ve vztahu k Bohu však růst důvěry bezprostředně po Jumpu vykazuje 32 dotázaných z 68 odpovídajících, tedy téměř polovina respondentů, po půl roce ji potvrzuje 5 z 28 odpovídajících přímo a konkrétně, 14 z 28 obecně konstatuje, že došlo obecně v posunu v důvěře bez bližší specifikace oblasti, které se tento posun týká.

4.2.3.2.4. Shrnutí: **Ovlivnila zkušenost Jumpu následující duchovní život? Jak?**

Můžeme tedy shrnout, že zkušenost z Jumpu ovlivnila pro zhruba čtvrtinu účastníků následující duchovní život. V oblasti modlitby přinesla větší svobodu, touhu a nové poznání Boha. V oblasti důvěry větší odevzdanost a prohloubení vztahu k Bohu, k sobě i odvahu důvěřovat druhým. Zároveň však se nedá pojem duchovní život vztáhnout pouze na modlitbu a důvěru. Jeho další kritéria ale nebyla zkoumána.

4.2.4. Výzkumná otázka D **Jak zkušenost Jumpu ovlivnila následující osobní život?**

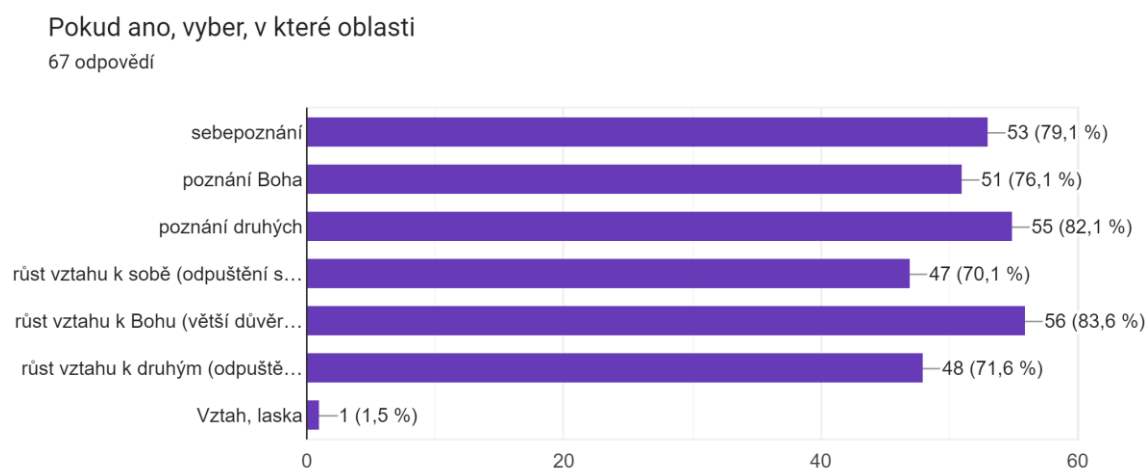
Odpovědi na tuto otázku se v mnohých aspektech velmi podobají odpovědím na otázku předešlou. V obou je zkoumán vliv Jumpu, v prvním případě na duchovní, v následujícím na osobní život. Pro mnohé respondenty je zřejmě duchovní život s osobním tak propojen, že jej striktně nerozlišují.

4.2.4.1. **Má tábor Jump vliv na osobní růst?**

Na tento dotaz odpovědělo ano v dotazníku B 98,5 procent a v dotazníku C 97,6 procent. Je potřeba vzít v úvahu, že se výzkumu nezúčastnili všichni, kdo Jumpem prošli. Bezprostředně po akci je pro více než 75 procent všech účastníků (tedy i těch, kteří se nezúčastnili výzkumu) zřejmý vliv akce na osobní růst, a toto mínění trvá i půl roku po akci u nejméně 38 procent všech účastníků (62 procent mladých se nezúčastnilo posledního kola výzkumu).

Následující grafy ukazují konkrétní oblasti růstu.

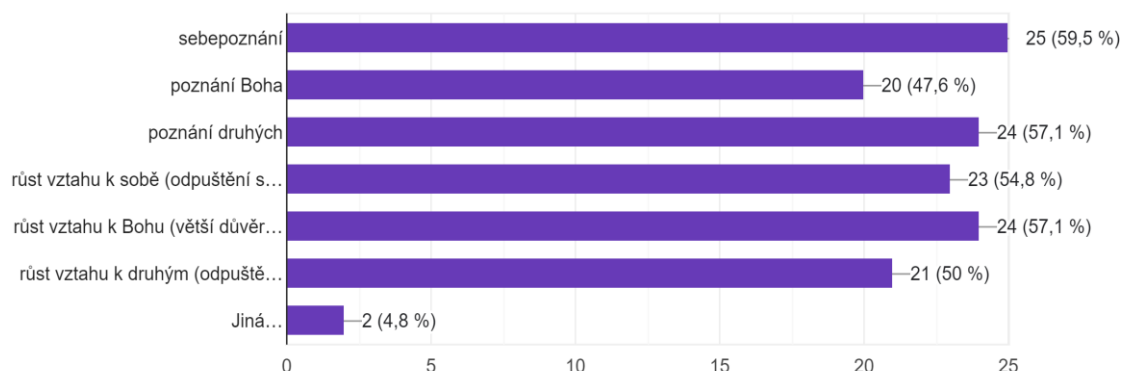
Bezprostředně po Jumpu vnímali respondenti osobní růst v těchto oblastech:

Oblasti, ve kterých respondenti vnímají osobní růst půl roku po akci.

Pokud ano, napiš, v jaké oblasti i teď vnímáš ovoce Jumpu

42 odpovědí

Z tabulek je zřejmé, že i po půl roce zhruba polovina respondentů vnímá ovoce Jumpu ve všech zmíněných oblastech. Je to sice o přibližně dvacet procent méně, než bylo v odpovědích těsně po akci, ale i tak se mi jeví výsledná bilance velmi dobrá.

Je tedy možné konstatovat, že Tábor Jump má vliv na osobní růst mladých ve všech sledovaných oblastech.

4.2.4.2. Výzkumná otázka D **Jak zkušenost Jumpu ovlivnila následující osobní život?**

V dotazníku C byla položena i tato otázka: **Došlo na Jumpu ke konkrétní změně ve tvém životě, která dosud trvá? V jaké oblasti?**

Na tuto otázku odpovědělo 37 respondentů.

12 respondentů uvedlo, že se nezměnilo nic. Ostatní odpovědi jsem rozdělila podle těchto kódů:

Tabulka 17: Četnosti vybraných kódů pro odpověď na otázku: Konkrétní změna v osobním životě

Kód	Četnosti
konkrétní změna v modlitbě	5x
větší důvěra	4x
odpuštění	3x
nová svoboda	2x
prožitek Boží lásky	2x
vztahy	2x

Interpretace podle kódů:

Konkrétní změna v modlitbě je výsledkem prožití konkrétní Boží lásky. „*Pochopila jsem, že Bůh mě má rád.*“

Po půl roce se motivace Jumpu objevuje ve viditelném ovoci – pravidelnosti, hloubce a intenzitě modlitby. Takto zakoušená a praktikovaná modlitba pak vede ke konkrétním krokům v běžném životě.

„*Ano, v oblasti pravidelnosti a hloubky modlitby, důvěry v Boha a díky tomu vidím rychlé a časté změny ve svém životě, vidím, že Bůh koná.*“

„*Ano, v oblasti pravidelné hluboké osobní modlitby a v tom, jak mluvím o své víře. Od Jumpu mluvím víc o své víře.*“

„*Jsem víc vděčná a všímám si i maličkostí.*“

Prožitek odpuštění Bohem je hlubokým pozváním a zároveň uschopněním opakovaně vstupovat do procesu odpouštění, jehož nutnost nám běžný život beze sporu přináší velmi často. Toto praktikované rozhodnutí žít životem odpouštění přináší ovoce větší svobody, růstu naděje i lásky a prohloubení vzájemných vztahů.

„*Na Jumpu jsem zažila silnou touhu odpustit člověku, který se mi stále vrací do života, modlila jsem se za to a od té doby v našem vztahu cítím mnohem větší volnost, jako by ze mě spadla potřeba "sčítat, co mi dluží".*“

Dokážu odpustit i sama sobě. Věřím, že mi odpustí Bůh i ostatní.

„*Pochopil jsem, že, i když jsem mladý, mužů dělat mnoho dobra a s Boží pomocí toho můžu zvládnout víc, než si umím představit.*“

„*Přátelství, občas se potkáme*“

A tak pro některé účastníky Jumpu je velkým přínosem „... *hlavně důvěra v mém osobním životě...*“

5. Shrnutí a diskuse

5.1. Hypotéza

Cílem této práce bylo pomocí výzkumných metod potvrdit nebo vyvrátit, zda je křesťanský tábor Jump pro mladé křesťany příležitostí prožít autentickou křesťanskou zkušenost, a zda tento prožitek může přinést změnu v jejich životě.

Také jsem se domnívala, že by současná už více než dvacet let prověřená praxe mohla při podrobném popisu a srovnání s výzvami magisteria k nové evangelizaci přinést inspiraci k dalším pastoračním činnostem. Dalším cílem výzkumu bylo zjistit, které pastorační prostředky mají největší vliv na prožitek Boží přítomnosti.

Abych tyto hypotézy mohly být potvrzeny nebo vyvráceny, byla v teoretické části zvolena metoda prostudování několika důležitých dokumentů magisteria, především posynodální apoštolské exhortace *Christus vivit*, týkající se a adresované mládeži, a následné srovnání s praxí Jumpu.

Hlavní hypotézu o přínosu táborů jakožto místa, kde může dojít k zásadní zkušenosti s Bohem, jsem se rozhodla zkoumat pomocí výzkumných metod jiných vědeckých oborů. V praktické části popisuji a interpretuji data týkající konkrétní skupiny 113 mladých lidí, kteří se zúčastnili křesťanského tábora Jump v létě roku 2023.

5.2. Porovnání hypotézy s výsledky výzkumu

5.2.1. Teoretická část

Komparace dokumentu *Christus vivit* a praxe táborů Jump prokázala, že současná praxe táborů koresponduje s doporučením magisteria v mnoha oblastech. Jako zvlášť významné se jeví oblasti hlásání evangelia se zaměřením na kérygma, důraz na prožívání synodality. Další velmi důležité shody se týkají flexibility a používání různých aktivit, důraz na vytváření společenství, bezpečného prostoru pro růst a vnímavost na vedení a působení Ducha svatého. Tábory odpovídají papežově výzvě k pomoci mladým, aby objevili své osobní povolání a důstojnost svého života a dokázali na ně ve svobodě odpovědět s láskou a velkorysostí vlastní právě mladým lidem.

5.2.2. Praktická část

Abych mohla potvrdit nebo vyvrátit výše zmíněnou hypotézu o prospěšnosti táborů Jump pro mladé, použila jsem výzkumné metody používané v sociologii a psychologii.

Sestavila jsem dotazníky, které by pomohly mapovat situaci mladých při příjezdu na tábor, při odjezdu z něj a půl roku po konání Jumpu.

Analýza dat těchto dotazníků potvrzuje, že vliv táborů je poznatelný, sledovatelný a popsitelný. Bohužel se mi nepodařilo získat stejný počet respondentů pro všechny tři dotazníky. Na první dva dotazníky odpovědělo 68 a 69 účastníků (61,1 procent všech zúčastněných), na poslední dotazník po půl roce už jen 43 účastníků (38 procent).

Důvodem menšího počtu odpovědí by kromě menší motivace respondentů mohla být i doba zadání dotazníků. Abych data stihla v termínu zpracovat, musela jsem o vyplnění požádat v době zkouškového období na vysokých školách. Domnívám se, že z důvodu časového tlaku někteří respondenti neodpověděli na některé náročnější otázky dotazníků, které vyžadovaly hlubší zamyšlení. Tyto otázky jsem neuváděla jako povinné, aby se respondenti vyjádřili aspoň k některým, pro ně jednoznačnějšími otázkám.

Přes všechny tyto nedostatky analýza dat potvrzuje, že týdenní pobyt v Kostelním Vydrní má pro mladé význam a pomáhá jim prožít autentickou zkušenost Boží blízkosti (viz analýza dat výše.)

Na základě výzkumu tedy můžeme jednoznačně potvrdit, že tábor Jump má vliv na autentickou křesťanskou zkušenost mladých lidí a že tato zkušenost je pro mladé jasná, poznatelná, jsou schopni ji vnímat, reflektovat a sdílet a přináší do jejich životů proměnu. Otázkou zůstává posouzení trvalosti tohoto vlivu. Vzhledem k velké změně v počtu respondentů ji není možné posoudit objektivně.

Tato autentická křesťanská zkušenost je velmi dobře pozorovatelná na růstu duchovního života, na který můžeme usuzovat z prohloubené a proměněné praxe modlitby a rostoucí důvěry v Boha. Díky této rostoucí důvěře v Boha roste i důvěra v sebe i druhé a tento posun ovlivňuje konkrétní běžný život mladých lidí.

Mladí jsou dnes zahlceni zmatkem ohledně identity a nabídkou mnohých rychlých řešení. Zároveň je na ně vyvíjen veliký tlak na výkon, na to, jak vypadají a jaké společenské kvality nesou. V této situaci je zvlášť důležité pomáhat mladým objevovat své kořeny, vidět sebe sama jako k životu povoláné, vzácné a důležité osobnosti, jejichž existence má na tomto světě v tuto chvíli hluboký smysl. Právě toto poznání, poznání, že jsem Bohem chtěný, milovaný a povoláný, je cestou k naplnění poslání, které pro mne Bůh má. Domnívám se, že právě v této době je velikým úkolem církve budovat v mladých lidech vědomí této identity poslání. Prvním krokem je odvaha přijmout sebe sama s obdarováními i limity. Analýza dat potvrdila, že Jump je pro mnohé mladé místem,

na kterém objevují sami sebe, přijímají podněty k osobnímu růstu a odvahu vykročit k hledání svého poslání.

Další cíl – porovnání pastoračních aktivit používaných na Jumu a jejich výsledků ukazuje na nezbytnost propojení a správného načasování jednotlivých aktivit. Jednoznačně můžeme říct, že k autentické křesťanské zkušenosti dochází většinou v průběhu modlitby, ať už modlitby chval, osobním čase přebývání s Bohem nebo moderované konkrétní modlitby (za uzdravení, přímluvné, rozesílací). Je ale zároveň jasné, že bez disponování jedinců na tento prožitek pomocí katechezí, sdílení a vůbec vlivem celého bezpečného prostředí by jednotlivá modlitba nebyla tak intenzivní a účinná. Tady se potvrzuje, že cílená snaha propojit různé pastorační aktivity a vytvořit prostor pro jejich vyvrcholení při společné modlitbě vedené Duchem svatým je správná.

Závěr

Tato diplomová práce si kladla za cíl prozkoumat již přes dvacet let existující pastorační počin jménem Jump. Zkoumala jsem, zda tento křesťanský tábor pro mladé přináší účastníkům možnost prožít autentickou křesťanskou zkušenost, zda pastorační metody na tábore používáné jsou v souladu se současnými požadavky magisteria katolické církve a případně které metody přinášejí nejlepší ovoce.

Křesťanský tábor Jump vznikl před cca 20 lety jako odpověď na potřebu doby a touhu předávat mladým lidem dál radost, ze které není nikdo vyloučen. Právě vyloučení bývá častou zkušeností mnohých mladých lidí a bohužel toto nepochopení a odmítnutí často zažívají ve svých farnostech. Sounáležitost a bezpodmínečné přijetí je ale charakteristickým znakem trojičního rozměru křesťanství. Evangelijní radost z nového zjevení Boží otcovské tváře v Ježíši Kristu, radost v nabídce zcela zdarma darované milosti vykoupení a nového života zaplaceného Ježíšovou krví je hybnou silou a motivací bratří a sester, laiků, řeholníků i kněží, kteří se podílejí na hlásání radostné zvěsti pro mladé lidi prostřednictvím konkrétní akce – letních křesťanských táborů Jump.

Z teoretické části diplomové práce vyplývá, že praxe a nastavení tábora koresponduje se současnými postoji magisteria katolické církve, a že v mnohých ohledech naplňuje její očekávání a směřování. V souladu s posynodální apoštolskou exhortací *Christus Vivit*, zaměřující se na pastorační péči a potřeby mládeže, kterou vydal papež František v březnu 2019, jsou tábory Jump zaměřené na vytváření příležitostí k nové autentické křesťanské zkušenosti mladých především propojením různých pastoračních prvků spojených kerygmatickým hlásáním. Evangelijní zvěst přinášena srozumitelnou katechezí a doprovázená svědectvím vlastního života otevírá pro mladé možnost vstoupit pravdivě do vztahu s Bohem a tento vztah prohlubovat.

Důležitým rysem táborů je prožívaná synodalita. Aktéři pastorační služby odpovídají na osobní povolání a v poslušnosti Duchu svatému dávají sami sebe do služby mladým bratřím a sestrám s vědomím společné cesty společného putování do Boží otcovské náruče. Jejich služba je charakteristická otevřeností, nasloucháním Bohu i druhým lidem a sdílením svého poznání i obdarování. Přínos jednoho každého se tak stává novou zkušeností putujícího Božího lidu, novou zkušeností s realitou Božího království uskutečňovaného v církvi svaté. A právě tato společná cesta víry prohlubuje a upevňuje

vztahy lásky k Bohu i druhým a pomáhá prožívat výše zmíněnou radost, ze které není nikdo vyloučen.

Společenství zmiňované v *Christus vivit* je i na Jumpech především společenstvím založeným na víře a lásce. Víra totiž dává jedinečný vhled do pravdivé struktury lidských vztahů postavených na základě vztahů uprostřed Nejsvětější Trojice. Jedině vztahy uspořádané podle dávající se a přijímající lásky Boha samého mohou přinášet ovoce radosti a naděje pro dnešní svět.⁹⁸

Velmi důležitým styčným bodem s encyklikou *Christus vivit*, ale i věroučné konstituce II. vatikánského koncilu *Lumen gentium*, je charismatický rozměr táborů. Radostně a vděčně přijímaná charismata pomáhají všem účastníkům hlouběji vstupovat do tajemství Nejsvětější Trojice, ochota nechat se vést Duchem svatým je základním předpokladem pro fungování a naplnění cíle táborů.

Pastorační metody používané na Jumpu jsou zcela v souladu s Direktoriem pro katechezi. Sledují naplnění cíle katecheze – pomáhat k růstu do plné křesťanské zralosti prostřednictvím takového hlásání, které vzbudí odezvu a touhu přijmout nabízené dary a poté z nich plodně žít.

Pro praktickou část diplomové práce byl použit longitudinální výzkum. Tři dotazníky předkládané mladým účastníkům Jumpu těsně před táborem, bezprostředně po něm a poté půl roku po skončení akce, používají běžný výzkumný design spojených kvantitativních i kvalitativních metod osvědčených v psychologických a sociologických průzkumech.

Praktická výzkumná část potvrzuje kladný a reflektovatelný vliv Jumpů na autentickou křesťanskou zkušenost mladých lidí. Potvrzuje konkrétní přínosy Jumpu pro mladé lidi v oblastech růstu vztahu s Bohem, sebepřijetí i vztahů k druhým.

Z odpovědí v dotaznících vyplývá, že na táborech Jump můžeme vidět konkrétní naplňování úkolů katecheze – tedy požadavků magisteria: v uvádění mladých lidí do tajemství víry a slavení, v jejich formaci v oblasti následování Krista, v oblasti osobní i společné modlitby i v prožívání společenství. Metoda kódování analyzuje otevřené odpovědi respondentů a díky ní můžeme konstatovat, že autentická křesťanská zkušenost, tedy prožitek Boží přítomnosti a lásky je pro mladé lidi jasný a zřejmý a přináší jim především novou svobodu, prohloubení poznání Boha a vztahu s Ním.

98 srov. LF 51.

Další výzkumná otázka byla zaměřena na používané pastorační metody, hledala se odpověď na otázku, která metoda je neúčinnější. Z následujícího řazení metod a jejich „úspěšnosti“ vyplývá, že ty prostředky, které pomáhají mladým přímo vstoupit do dialogu s Bohem – tedy všechny druhy modlitby – označuje za chvíle zakoušení Božího doteku největší množství respondentů.

Mladí ve svých odpovědích uvádějí, že prožili autentickou zkušenost s Bohem především při večerních modlitbách (75,9 procent), poté při osobní modlitbě (51,7 procent), při svátosti smíření (41,4 procent), při duchovních rozhovorech (37,9 procent), při modlitbě chval (31 procent) a pro sdílení v klanu (24 procent) stejně jako o samotě při procházce přírodou (24 procent). Zkoumané pastorační metody se dle očekávání jeví jako vhodné a neúčinnější při vzájemném propojení a správném načasování. Podle předpokladu večerní modlitba, která má být vyvrcholením celodenních aktivit, nese největší úspěšnost co do poznatelného a prožitého Božího doteku.

Překvapivý a velmi zajímavý se mi jeví fakt, že pouze jeden účastník odpověděl, že prožil dotek Boží milosti během mše svaté a jen čtyři mladí zmiňují, že Boží blízkost zakusili při přednášce. Z tohoto výsledku vyplývá, že mladí lidé dneška potřebují v první řadě zcela konkrétně objevovat a zakoušet vztahy. Jak je možné, že vrcholná liturgická slavnost, která v sobě nese zdroj a završení všech pastoračních metod je pro současné mladé lidi neoslovující? Domnívám se, že mladí lidé (a nejen mladí) na své cestě hledání a objevování potřebují objevovat především vztahy: živý vztah k Bohu, zdravý vztah k sobě a tomu odpovídající otevřený vztah k druhým. Bez takových vztahů, které jsou nezbytné pro život z víry, se stává účast na mši svaté rutinou. Jakoby se hostina Slova i Chleba stala jen rámcem, vyprázdněnou formou.

Aby se mohl věřící aktivně účastnit mše (jak požaduje a doporučuje konstituce II. vatikánského koncilu *Sacrosanctum concilium*)⁹⁹, je nezbytné, aby věděl, proč na toto bohoslužebné shromáždění přichází. Je veliký rozdíl mezi účastí z povinnosti, tedy formální účastí, a účastí z touhy a lásky, účastí, která je osobní odpovědí na osobní pozvání. Liturgie se tedy pro věřící začne stávat vrcholem a zdrojem jejich života ve chvíli, kdy do nabídnuté formy vstoupí s obsahem – vlastním prožívaným vztahem ve všech třech oblastech – vztahem k Bohu, sobě i druhým. Díky rozvíjené a naplněné potřebě prožívat pravdivě tyto vztahy se pak bude pro věřící liturgie stávat srozumitelnější

99 SC 27.

a stále hlouběji prožívanou realitou, z níž budou moci žít. Přestane tak být nedělní povinností odtrženou od běžného života.

Z výzkumu a zkušeností Jumpu vyplývá, že právě pro oblasti vztahové označují mladí Jump za přínosný. I po půl roce uvádí 57 procent respondentů, že v důsledku prožití autentické křesťanské zkušenosti na Jumpu zaznamenalo růst ve vztahu k Bohu, 54 procent zaznamenalo růst ve vztahu k sobě a 50 procent růst ve vztahu k druhým. Bezprostředně po Jumpu byla tato čísla ještě o cca 20 procent vyšší. Návratem do běžných podmínek se tedy vnímání změny snižuje, přesto výše zmíněná čísla ukazují na účinnost Jumpem nabízených pastoračních aktivit pro trvalý růst vztahového potenciálu mladých lidí.

V současné době ale většina běžných farních pastoračních aktivit je zaměřena na katecheze a mše, tedy dle výše zmíněného výzkumu nejméně účinné pastorační metody pro mladé. Domnívám se, že nejen mladí, ale všichni křesťané potřebujeme k plodnému prožívání liturgie dorůstat. Abychom mohli prožít mši svatou jako vrchol a zdroj našeho života, jsou nezbytné kroky vedoucí k vrcholu – tedy osobní modlitební život, sdílení ve společenství, aktivní prožívání společných modliteb, ale i společné prožívání času, který vede k vytváření bezpečného prostředí a důvěry. Po vzoru Jumpu se mi jeví jako velmi vhodné snažit se nejen pro mladé ve farnostech vytvářet prostor k výše uvedeným aktivitám.

Odpovědi na výzkumné otázky týkající se osobního a duchovního růstu mladých spojeného s táborem Jump přinášejí poznání, že mnozí mladí vnímají osobní a duchovní růst jako propojený a neoddělený. Zhruba čtvrtina všech účastníků dosvědčuje stále trvající změnu jejich života. Zaznamenali ji nejzřetelněji v oblasti nové osobní svobody, nového poznání Boha a způsobu modlitby, v prožití odpuštění a v růstu důvěry.

Jsem velmi vděčná za příležitost podílet se na realizaci táborů Jump a společně s ostatními zakoušet Boží působení a blízkost, kterou nevnímají jen mladí, pro které je tento tábor primárně určen. Ze zkušenosti mnohých totiž vyplývá, že všichni ti, kteří zde slouží, přijíždějí opakovaně právě proto, že když dávají k dispozici svá obdarování, jsou také obdarováni a mohou zakoušet růst a radost ze společného hledání Božího království.

Seznam použitých zkratk

CHV – Christus vivit, posynodální exhortace papeže Františka

DV – Dei Verbum, Dokumenty II. vatikánského koncilu

EG – Evangelii gaudium, exhortace papeže Františka

GS – Gaudium et spes, Dokumenty II. Vatikánského koncilu

KKC – Katechismus katolické církve

LG – Lumen gentium, Dokumenty II. vatikánského koncilu

LF – Lumen fidei, encyklika papeže Františka

SC – Sacrosanctum concilium, Dokumenty II. vatikánského koncilu

SS – Slovník spirituality

Seznam literatury

Prameny

BIBLE, Písmo svaté starého i nového zákona: Český ekumenický překlad. Praha: Česká biblická společnost, 2008.

ČBK. *Koncepce vysokoškolské pastorace v České republice.* Praha: ČBK, 2017.

DOKUMENTY II. vatikánského koncilu. Kostelní Vydří: Karmelitánské nakladatelství, 2002.

FIORES, Stefano de. – GOFFI, Tullo. *Slovník spirituality.* Kostelní Vydří: Karmelitánské nakladatelství, 1999.

FRANTIŠEK. *Christus vivit: posynodální apoštolská exhortace k mladým lidem i k celému božímu lidu.* Kostelní Vydří: Karmelitánské nakladatelství, 2019.

FRANTIŠEK. *Evangelii gaudium: Radost evangelia: apoštolská exhortace o hlásání evangelia v současném světě.* Praha: Paulínky, 2014.

FRANTIŠEK. *Gaudete et exultate: Radujte se a jásejte: apoštolská exhortace o povolání ke svatosti v současném světě.* Praha: Paulínky, 2018.

FRANTIŠEK. *Lumen fidei: Světlo víry: encyklika.* Kostelní Vydří: Karmelitánské nakladatelství, 2013.

JAN PAVEL II. *Pastores dabo vobis: posynodální apoštolská exhortace o výchově kněží v současných podmínkách z 25.3. 1992.* Český překlad Praha: Zvon, 1993.

KATECHISMUS katolické církve. Praha: Zvon, 1995.

KOHUT, Vojtěch. *Co je spirituální teologie.* Kostelní Vydří: Karmelitánské nakladatelství, 2007.

MLADÍ LIDÉ, VÍRA A ROZLIŠOVÁNÍ POVOLÁNÍ. závěrečný dokument synody o mládeži. [9.4.2018] https://www.cirkev.cz/public/media/cp_news_archive/180409-pre-synoda-cz-opr.pdf.

PAPEŽSKÁ RADA PRO NOVOU EVANGELIZACI. *Direktorium pro katechezi.* Praha: Karmelitánské nakladatelství ve společnosti KatMedia, 2022.

PAPEŽSKÁ BIBLICKÁ KOMISE. *Co je člověk?.* Praha: Karmelitánské nakladatelství ve společnosti KatMedia, 2022.

OPATRNÝ, Aleš. *Pastorální teologie pro laiky.* Červený Kostelec: Nakladatelství Petr Mervart, 2016.

Sekundární literatura

- CANTALAMESSA, Raniero. *Slovo a život*. Kostelní Vydří: karmelitánské nakladatelství, 2011.
- CRABB, Larry. *Uvnitř*. Praha: Návrat, 1993.
- CYRIL, John. *Pozvání k přímluvné modlitbě*. Kostelní Vydří: Karmelitánské nakladatelství, 2013.
- ELDREDGE, John. *Nebojte se života*. Praha: Návrat domů, 2017.
- FRANTIŠEK. Promluva před polední modlitbou 15.8.2023. Citováno podle: Chvála je jako schodiště., *Effatha* 2023, č. 3.
- LACHMANOVÁ, Kateřina. *Síla přímluvné modlitby*. Kostelní Vydří: Karmelitánské nakladatelství, 2007.
- HENDL, Jan. *Kvalitativní výzkum: základní metody a aplikace*. 4. vyd. Praha: Portál, 2016.
- SCAZZERO, Peter. *Emočně zdravá spiritualita*. Praha: Paulínky, 2022.
- ŠMÍD Pavel: K čemu je Bohu naše chvála?, <http://www.cho.cz/clanky/K-cemu-je-Bohunase-chvala.html>, [29.10.2008].
- STAYNE, Damian. *Pane, obnov zázraky. Charismata včera a dnes*. Uhřetice: Pavel Nebojsa – Doron, 2022.
- WEISMAYER, Josef. *Život v plnosti*. Kostelní Vydří: Karmelitánské nakladatelství, 1994.